

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เอกสารชนบทที่ยังไม่คัดพิมพ์

กรมพระบรมมยุทธหารบก, บัญชีสำนวนคดีและคำพิพากษาศาลพิเศษ คดีกบฏ (พระองค์เจ้าบวรเดช)

_____ . แฟ้มที่ ๑. คดีคำที่ ๓๕/๗๖ หลวงศุภนัยเนติรักษ์ จำเลยที่ ๑ นายชาม ปิยะพงศ์
จำเลยที่ ๒ นายคาบ ยงศ์ สุมลัญญ์ จำเลยที่ ๓ นายสงวน พันธมณี จำเลยที่ ๔
นายแฉล้ม เหลี่ยมเพชรรัตน์ จำเลยที่ ๕.

คดีคำที่ ๑๕/๗๖ น.อ.พระยาศรราชภัฏพิพัฒน์ กับพวก รวม ๗ คน จำเลย.

กรมพระบรมมยุทธหารบก, บัญชีสำนวนคดีและคำพิพากษาศาลพิเศษ - คดีกบฏ (พระองค์เจ้าบวรเดช)

_____ . แฟ้มที่ ๒. คดีคำที่ ๒๑, ๓๖, ๕๑/๗๖ พระยานายกนรชน กับพวก จำเลย.

_____ . แฟ้มที่ ๓. คดีคำที่ ๖/๗๖ อำมาตย์ตรี หลวงศุภนัยเนติรักษ์ จำเลย.

คดีคำที่ ๑/๗๖ รองอำมาตย์โท ชุนประชาภักดีบริบาล จำเลย.

คดีคำที่ ๘/๗๖ ร.ต.นิล เหมะบุญชูร จำเลย.

คดีคำที่ ๑๒/๗๖ ร.ท.จรรยา ปัทมินทร์ จำเลยที่ ๑ ร.ต.นอม เพ็ญกุล
จำเลยที่ ๒ ร.ต.ประเสริฐ คุมขมิทธิ จำเลยที่ ๓.

คดีคำที่ ๔๔/๗๖ นายอำ บุญไทย จำเลย.

คดีคำที่ ๔๗/๗๖ จ.แผน ธรรมพิหาร จำเลย.

คดีคำที่ ๖๖/๗๖ หลวงประกอบนิติสาร จำเลย.

คดีคำที่ ๘/๗๗ พระประสิทธิ์สุขสำราญ จำเลย.

กรมพระธรรมมัญญพการบก, แฟ้มที่ ๔. คดีคำที่ ๕/๗๗ คดีแดงที่ ๔๔/๗๗ นายคาบ สี่พลอย อินทร-
กำแหง จำเลย.

คดีคำที่ ๔๓/๗๖ คดีแดงที่ ๓๑/๗๗ พ.ต.อ.พระยาขรรณินันตเบศร์
จำเลย.

คดีคำที่ ๑๑/๗๗ คดีแดงที่ ๕๗/๗๗ พระพิทักษ์สมุทรเขต จำเลย.

คดีคำที่ ๒/๗๗ คดีแดงที่ ๓๘/๗๗ ขุนชาวีร์ถการณ จำเลย.

แฟ้มที่ ๕. คดีคำที่ ๗/๗๖ คดีแดงที่ ๒/๗๖ พ.อ.พระประยูทธอริยัน,
นายทิม คงคานนท์, ร.อ.หลวงไถพลรบ จำเลย.

แฟ้มที่ ๖. คดีคำที่ ๕, ๑๑, ๑๓/๗๖ คดีแดงที่ ๑๑, ๑๒, ๑๓/๗๗ หลวงพลหาญหัวศึก,
พระชลิ่งคนารักษ์ หลวงวิจิตรสุรพันธ์ จำเลย.

แฟ้มที่ ๗. คดีคำที่ ๔, ๕/๗๖ คดีแดงที่ ๔, ๕/๗๖ หลวงศีลบุญทวีการ,
หลวงปราสนัญทศิศิลป์ จำเลย.

แฟ้มที่ ๘. คดีคำที่ ๕๐/๗๖
คดีแดงที่ ๑๔/๗๗ พระยาวิชัยสุนทร จำเลย.
คดีคำที่ ๗/๗๗ คดีแดงที่ ๔๓/๗๗ ขุนพิเศษมฆการ จำเลย.
คดีคำที่ ๓๒/๗๖ คดีแดงที่ ๖๑/๗๗ พ.ท.พระวโรสถประสิทธิ์ กับพวก
รวม ๖ คน จำเลย.

แฟ้มที่ ๙. คดีคำที่ ๕๐/๗๖ คดีแดงที่ ๖๖/๗๗ ขุนบัญญัติคดี จำเลย.

แฟ้มที่ ๑๐. คดีคำที่ ๑๐/๗๗ คดีแดงที่ ๖๗/๗๗ หลวงวรภาณกรณ จำเลย.

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนักนายกรัฐมนตรี. ที่ ๑/๑๒๓. เรื่อง พวักนักพรตกระทำพิธีทางศาสนาอุทิศส่วนกุศลในทหารที่ตอง เสียชีวิตในการปราบกบฏ.

- _____ . ที่ ๒/๑๒๓ เรื่อง แลกเปลี่ยนและประกาศของรัฐบาลเนื่องในการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ๓/๑๒๓ เรื่อง พ.ร.บ.คุ้มครองการทำกรโดยสุจริตตามหน้าที่ในการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ๔/๑๒๓ เรื่อง ข้าราชการพอลคาและราษฎรบริจาคตหรัยสิ่งของช่วยราชการเนื่องในการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ๕/๑๒๓ เรื่อง แกะขาวและกระจายข่าวการปราบกบฏในทางประเทศ.
- _____ . ที่ ๖/๑๒๓ เรื่อง จัคนรเวททุกขแกวราษฎรซึ่งประสภยในการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ๗/๑๒๓ เรื่อง ผู้ชอวยพร และแสดงความยินดีในการที่รัฐบาลจัดการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ม.พ.๖๑/๒๔/๑๒๓ เรื่อง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลพิเศษ.
- _____ . ที่ ๑๐/๑๒๓ เรื่อง คำสั่งรัฐบาลในงคกิจการบางอย่างเพื่อรักษาความสงบ.
- _____ . ที่ ๑๑/๑๒๓ เรื่อง หนังสือพิมพ์ทางประเทศลงข่าวเรื่อง การกบฏและนักโทษการเมือง.
- _____ . ที่ ๑๒/๑๒๓ เรื่อง ประกาศใช้และเลิกใช้กฎอัยการศึก.
- _____ . ที่ ๑๓/๑๒๓ เรื่อง ผู้ชอรองทุกขเรื่องถูกจับกุมโดยถูกสงสัยว่าเป็นกบฏ.

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนักนายกรัฐมนตรี. ที่ ๑๔/๑๒๓ รายงานเรื่องพวักกบฏหลบหนีเข้า
ในแดนฝรั่งเศส.

- _____ . ที่ ๑๖/๑๒๓ เรื่อง จ่ายเงินราชการและส่วนตัวทรงไปในการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ๑๗/๑๒๓ เรื่อง จ่ายเงินราชการช่วยเหลือครอบครัวที่ตายในการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ๑๘/๑๒๓ เรื่อง ประกาศให้รางวัลแลจ่ายเงินรางวัลในการจับพวักกบฏ.
- _____ . ที่ ๑๙/๑๒๓ เรื่อง หนังสือพิมพ์ทาง ๆ ถามขอราชการเกี่ยวกับพวักกบฏ.
- _____ . ที่ ๒๐/๑๒๓ รายงานศาลจังหวัดทหารบกพิพากษาคดีสมันสุนุกบฏ.
- _____ . ที่ ๒๑/๑๒๓ เรื่อง พระราชปรารภการพิจารณาผู้ต้องหาว่าเป็นกบฏชดศาลพิเศษ.
- _____ . ที่ ๒๒/๑๒๓ เรื่อง ทำสมุดทำนากการเกิดกบฏจลาจลไว้เป็นที่ระลึก.
- _____ . ที่ ๒๓/๑๒๓ เรื่อง ชมเชยและขอใญ่ที่ร่วมมือร่วมใจในการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ม.๓๔/๑๒๓ เรื่อง ปลดผู้มิดพิลมีวามองเกี่ยวข้องกับกบฏ.
- _____ . ที่ ๒๕/๑๒๓ เรื่อง ขอลุญาตปล่อยตัวผู้ต้องหาเกี่ยวกับกบฏซึ่งศาลพิเศษ
เห็นว่ายังไม่มีความผิด.
- _____ . ที่ ๒๕/๑๒๓ เรื่อง ใช้เงินทดแทนการราษฎรผู้ต้องเสียหายในการปราบกบฏ.

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนักนายกรัฐมนตรี. ที่ ๒๖/๑๒๓ เรื่องกระทรวง ทบวงต่าง ๆ
รายงานเรื่องเจ้าหน้าที่ในราชการกองจับกุม.

_____ . ที่ ๒๗/๑๒๓ รายงานอัยการศาลพิเศษ เรื่องการดำเนินคดี และเรื่องข้าราชการที่
ท่องเที่ยวเป็นกบฏเพื่อพิจารณาโทษ.

_____ . ที่ ๒๘/๑๒๓ เรื่อง ห้ามการจำหน่ายใบอนุญาตสำหรับพิมพ์กบฏ.

_____ . ที่ ๒๙/๑๒๓ เรื่อง คู่มือในการปราบกบฏ.

_____ . ที่ ๓๐/๑๒๓ เรื่อง บำเหน็จความชอบในการปราบกบฏ.

_____ . ที่ ม.ท.๑๕/๑๕/๑๒๓ คำสั่ง เรื่องบำเหน็จยานุของ ผู้ที่ถูกปลดจากราชการเพราะ
เกี่ยวของกับการกบฏ.

_____ . ที่ ๓๑/๑๒๓ เรื่อง เงินค่าใช้จ่ายในการปราบกบฏ.

_____ . ที่ ๓๒/๑๒๓ เรื่อง ให้แจ้งการโยกย้ายข้าราชการในระหว่างปราบกบฏให้เจ้าพนักงาน
ฝ่ายทหารทราบ.

_____ . ที่ ๓๓/๑๒๓ เรื่อง เบ็ดเตล็ดศาลพิเศษ.

_____ . ที่ ๓๔/๑๒๓ เรื่อง การลงโทษพระยาโทณวินมณตรี.

_____ . ที่ ๓๕/๑๒๓ เรื่อง ฟ้องพวกกบฏในคดีแพ่ง.

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนักนายกรัฐมนตรี. ที่ ๕๑/๑๒๓ รายงานมหาดไทย โทรเลข ใบบอก-
กรมการจังหวัด อำเภอบึงกาฬ.

_____ . ที่ ๕๒/๑๒๓ เรื่อง กรรมการ อัยการ และพนักงานศาลพิเศษ.

_____ . ที่ ๕๔/๑๒๓ เรื่อง พระราชกระแสเตือนรัฐบาลในการรับอาสาสมัคร การจับกุมผู้
ที่ทองสงสัยและขอภัยโทษกรรมแก้พหกกบฏ.

_____ . ที่ ๕๕/๑๒๓ เรื่อง เกี่ยวกับพระ องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในระหว่างมีกรมกบฏ.

_____ . ที่ ๕๖/๑๒๓ เรื่อง ความเป็นไปทางการเมืองระหว่างสยามกับอินโดจีนเนื่องในการ
เกิดกบฏ.

_____ . ที่ ๕๗/๑๒๓ เรื่อง การจับกุมพระบรมวงศานุวงศ์.

_____ . ที่ ๕๘/๑๒๓ เรื่อง การไต่สวนพระ ขววิจิตรคดี และนายทหารเรือ.

_____ . ที่ ๕๙/๑๒๓ เรื่อง ตั้งกรรมการไปรวมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองตามหัวเมืองเพื่อ
ดำเนินการไต่สวนการกระทำของพวกกบฏ.

_____ . ที่ ๖๐/๑๒๓ เรื่อง ระเบียบและหลักเกณฑ์การจับกุม ฟ้องร้อง ปลดปล่อย และ
การโทษทางปกครอง แก่ผู้ต้องหาเรื่องกบฏ.

_____ . ที่ ๖๑/๑๒๓ เรื่อง โฆษณาคำพิพากษาศาลพิเศษ.

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนักนายรัฐมนตรี. ที่ ๓๖/๑๒๓ เรื่อง พวกกบฏที่หนีไปนอกพระราช
อาณาเขตขอนิรโทษ หรือขอกลับภูมิลำเนา.

- _____ . ที่ ๓๗/๑๒๓ เรื่อง การไต่สวนและลงโทษผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องกับพวกกบฏ.
- _____ . ที่ ๓๘/๑๒๓ เรื่อง เงินที่พวกกบฏนำไปใช้จ่ายในการกบฏ.
- _____ . ที่ ๓๙/๑๒๓ เรื่อง คำขอหรือคำขาดและใบปลิว หรือคำแถลงการณ์ของพวกกบฏ.
- _____ . ที่ ๔๐/๑๒๓ เรื่อง ผู้มีข้อบริจาครูปถ่ายและสิ่งของช่วยเหลือในการทัพทหารปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ๔๑/๑๒๓ เรื่อง การกล่าวโทษข้าราชการและราษฎรที่เกี่ยวข้องกับการกบฏ.
- _____ . ที่ ๔๒/๑๒๓ เรื่อง เบ็ดเตล็ด บุคคลเกี่ยวข้องของต้องหาในการกบฏ.
- _____ . ที่ ๔๔/๑๒๓ เรื่อง คำสั่งผู้รักษาการฝ่ายรัฐบาลเนื่องในการปราบกบฏ.
- _____ . ที่ ๔๕/๑๒๓ เรื่อง ให้โยกย้ายข้าราชการพลเรือนในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อรักษา
ความสงบ.
- _____ . ที่ ๔๘/๑๒๓ เรื่อง รายงานพวกกบฏสังกักระทรวงต่าง ๆ และที่คั่งคั่งในกระทรวง
กลาโหมและสถานที่คั่งคั่งของกระทรวงมหาดไทย.
- _____ . ที่ ๕๐/๑๒๓ เรื่อง บัญชีข้าราชการขาดราชการในระหว่างมีการกบฏ.

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนักนายกรัฐมนตรี. ที่ ๑๖๓/๖๔ เรื่อง เรียกตัว กักตัว สั่งจับและ
ส่งตัวผู้เกี่ยวข้องกับการกบฏ.

_____ . ที่ ๑๖๓/๗๒ เรื่อง การคุมขังและปฏิบัติแก่นักโทษกบฏ.

_____ . ที่ ๑๖๓/๗๓ เอกสารประกอบคดีกบฏ.

_____ . ที่ ๑๖๓/๗๕ เรื่อง ตรวจสอบสมัครที่คนใดจากพวกกบฏ.

_____ . ที่ ๑๖๓/๗๗ เรื่อง เชิญผู้มีชื่อมาพิจารณาราชการเนื่องในการปลอบกบฏ.

กองประวัติศาสตร์ทหารเรือ. แฟ้มกบฏบวรเดช ประกาศและแถลงการณ์ของรัฐบาลเรือกบฏ พ.ศ.

๒๔๗๖.

_____ . แฟ้มกบฏบวรเดช สำเนาวิทยุโทรเลขในคราวเกิดกบฏ, พ.ศ. ๒๔๗๖.

_____ . แฟ้มกบฏบวรเดช โอวาทและคำสั่งของผู้บัญชาการทหารเรือในคราวเกิดกบฏ พ.ศ.

๒๔๗๖.

ศิลปากร, กรม. กองจดหมายเหตุ, ร.๗ เลขที่ ๔๗ บ. ๑๓/๗๒ แฟ้มส่วนพระองค์กรมพระยา
ดำรงราชานุภาพ, บันทึกการปกครอง.

จنگัด ไกรฤกษ์, ร.ท. บันทึกส่วนตัว (พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๖), เล่มที่ ๑.

_____ . บันทึกส่วนตัว (พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๖), เล่มที่ ๒.

เอกสารชั้นรองที่พิมพ์แล้ว

วิทยานิพนธ์

เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. "การปฏิวัติ ๒๔๗๕ กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองของประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓.

พรเพ็ญ อ้นตระกูล. "การใช้จ่ายเงินแผ่นดินในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗.

สุภา กาเคอร์. "กบฏแมนฮัตตัน" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๔๗๕ ครั้งที่ ๑/๒๔๗๕.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๔๗๖ สมัยวิสามัญ พ.ศ. ๒๔๗๖.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๔๗๖ สมัยที่ ๑ ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๗๖.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๔๗๖ สมัยที่ ๑ ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๗๖.

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕.

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖.

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖.

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๖.

ประชุมกฎหมายประจำศก ปี พ.ศ. ๒๔๗๕, เล่มที่ ๔๖.

หนังสือ

เกรียงศักดิ์ พิศนาคะ. โศกนาฏกรรมสาหัสที่หีนลับ. พระนคร : เกอกูลการพิมพ์, ๒๕๐๘.

เกียรติชัย พงษ์พานิชย์. ปฏิวัติ ๒๔๗๕. พระนคร : แพรวพิทยา, ๒๕๑๘.

โฆษณาการ, กรม. คำพิพากษาศาลพิเศษ พุทธศักราช ๒๔๘๒ เรื่องกบฏ. พระนคร : กรมโฆษณาการ, ๒๔๘๒.

..... รายงานการปราบกบฏโดยสังเขป. พระนคร : กรมโฆษณาการ, ๒๔๗๖.

จุลจักรพงษ์, พระองค์เจ้า. เจ้าชีวิต. พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๐๒.

ชค หัสบำเรอ, และ ปรีชา สามัคคีธรรม. ๓๕ ปีแห่งยุคประชาธิปไตย. พระนคร : โรงพิมพ์มิตรเจริญการพิมพ์, ๒๕๑๑.

ชนมสวัสดิ์ ชมพูนุช, ม.ร.ว. ๔ ยุค ๔ สมัยของการปฏิวัติ. พระนคร : พิทยาการ, ๒๕๑๗.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. นักการเมืองกับข้าราชการประจำ : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้อำนาจการเมือง
แทรกแซงข้าราชการประจำ. (เอกสารอัครสำเนียงเยี่ยม) พระนคร : คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.

_____ . แผนพัฒนาการเมืองฉบับแรกของไทย. พระนคร : อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๓.

_____ . ร่างรัฐธรรมนูญสมัยพระปกเกล้าฯ (เอกสารโรยขาวเยี่ยม) พระนคร : คณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.

_____ . ๑๕ ตุลา : คณะราษฎรกับกบฏบวรเดช. พระนคร : คอลเลจบุคส์, ๒๕๑๗.

_____ . อุดมการณ์ทางการเมือง. พระนคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, ๒๕๑๗.

_____ . "อุดมการณ์ทางการเมืองของไทย;" (รวมบทความและบันทึกจากการสัมมนา อุดมการณ์-
กับสังคมไทย). พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และ ชิตติยา กรรณสูต. เอกสารการเมืองการปกครองไทย. พระนคร : ไทย-
วัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช, และบุญอิน. ศัพท์การเมือง. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.

ชำนาญ ยุวบูรณ์. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจการปกครองของกฎหมายไทย. พระนคร :
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๐๓. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในการพระราชทาน
เพลิงศพ นายสงฆ์ ยุวบูรณ์ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๓).

เชาวน์วัศ สุกดาภา. พรรคการเมือง. พระนคร : ชมรมหนังสือยุ่งรำแทน, ๒๕๑๗.

ไทยน้อย เสลา เรขรุจิ . เกาะนรกกลางทะเลดงม. พระนคร : แพรวพิทยา, ๒๕๐๖.

_____ : ประชาธิปไตย ๘๒ ปี. พระนคร : แพรวพิทยา, ๒๕๑๗.

_____ . พระยาพหล ๑. พระนคร : โอเคียนส์ไตร์, ๒๕๕๗.

ชานินทร์ กรีวิเชียร. การไขกฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์. พระนคร : ศูนย์รักษาความปลอดภัย
กระทรวงกลาโหม, ๒๕๑๗.

นรกิจบริหาร, หลวง. คำบรรยายการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน. พระนคร : ไทยวัฒนา-
พานิช, ๒๕๑๗.

นายทนาย ศิลป์ชัย ชาญเฉลิม . เจ้าฟ้าประชาธิปไตยราชันย์นิราศ. พระนคร : โอเคียนส์ไตร์,
๒๕๕๕.

นิมิตรมงคล นวรัตน์, ม.ร.ว. เมืองนิมิตรและชีวิตแห่งการกบฏสองครั้ง. พระนคร : อักษรสัมพันธ์,
๒๕๑๓.

ประยูร ภมรมนตรี. บันทึกเรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕. พระนคร : บรรณกิจเทรคคิง,
๒๕๑๗.

ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรัชสมัยสองปี (๒๔๗๕ - ๒๕๑๗). พระนคร : ห้างหุ้นส่วน-
จำกัด ข. ชุมชุมช่าง, ๒๕๑๗.

ปรีดี พนมยงค์. บางเรื่องเกี่ยวกับกรรทอตั้งคณะราษฎรและระบบประชาธิปไตย. พระนคร :
โรงพิมพ์นิติเวช, ๒๕๑๕.

ปลาทอง ประจวบ ทองอุไร . พรรคการเมืองไทย. พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, ๒๕๐๘.

ฉิน ชูณหะวัณ, จอมพล. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ จอมพล ฉิน ชูณหะวัณ ณ วัดพระศรี-
มหาธาตุ วันจันทร์ ที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖. พระนคร : อรุณการพิมพ์,
๒๕๑๖.

เฒ่า ศรียานนท์, พล.ต.อ. อนุสรณ์ พล.ต.อ.เฒ่า ศรียานนท์ วันถึงแก่อนิจกรรมครบ ๑๐ ปี
๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๓. พระนคร . โรงพิมพ์ไทยสงเคราะห์ไทย, ๒๕๑๓.

ไพบูลย์ ช่างเรือน. ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.

ไพศาล ชัยมงคล. งบประมาณแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : หางหุ้นส่วนจำกัด นนทบุรี, ๒๕๑๒.

รส พูนกุล. ประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศไทย. พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
กรมการปกครอง, ๒๕๑๖. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
ธรรมศาสตร์ พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายรส พูนกุล ณ วัดธาตุทอง
วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๑๖).

เลื่อน ศรภัยวานิช. ฝันร้ายของข้าพเจ้า. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยโฆษณา, ๒๕๕๑.

วิชัย บำรุงฤทธิ (ผู้รวบรวม). บันทึกนักปฏิวัติไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๑๗.

วิเทศกรณีย์ ฉลวย พิชัยศรีทัตต์ . ความเป็นมาแห่งระบอบประชาธิปไตยของไทย. พระนคร :
 มานฟ้าวิทยา, ๒๕๑๑.

_____ . เหตุการณ์ทางการเมือง ๔๓ ปี. พระนคร : สำนักพิมพ์รวมการพิมพ์, ๒๕๑๘.

ศึก สมานมิตร' ๑๗ หนังสือประจำปีโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๑๗.
 พระนคร : อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๗.

สมสมัย ศรีสุทรพรณ. โฉมหน้าศักดินาไทย. พระนคร : ชมรมคนรุ่นใหม่มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
 ๒๕๑๗.

สว่าง ลานเหลือ. ๓๗ ปีแห่งการปฏิวัติ. พระนคร . โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๘.

สิริ เปรมจิตต์. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าทรงไท่แยงเค้าโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดี
 พนมยงค์, พระนคร : โรงพิมพ์เสาวภาค, ๒๕๑๖.

สุจินต์ ทังสุบุตร. จุดอวสานระบอบการเมืองไทย. พระนคร : สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย,
 ๒๕๑๘.

สุวัฒน์ วรดิลก. ชีวิตในความทรงจำ. พระนคร : กลุ่มวรรณกรรมเพื่อชีวิต, ๒๕๑๗.

สุริยานุวัฑฒ์. ทวีปศาสตร์. พระนคร : สำนักพิมพ์พิมพ์เนต, ๒๕๑๘.

เสถียร สุกโสมณ. ชีวิตทางการเมืองของ น.อ. พระยาถนอมธวัชชัย ทหารเสือปฏิวัติ ๒๕๑๕.
 พระนคร : สำนักพิมพ์ชรินทร์, ๒๕๑๘.

เสถียร สุกโสภา. ประวัติศาสตร์ไทยฉบับพัฒนาการ ม.ศ.๕. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์,
๒๕๑๔.

เสลา เวชรุจิ. ๑ ศตวรรษหนังสือพิมพ์ไทย. พระนคร : รวมสาส์น, ๒๕๑๐.

เสารักษ์ จงกต ไกรฤกษ์. ตัวตายแต่ชอຍ. พระนคร : เกื้อกูลการพิมพ์, ๒๕๐๘.

ไสว สุทธิพิทักษ์. ดร. ปรีดี พนมยงค์ กับการปฏิวัติ. พระนคร : โรงพิมพ์ศิริธรรมนคร, ๒๕๑๒.

หนังสือที่ระลึกในงานพิธีพระราชทานเพลิงศพ ร.ท. จงกต ไกรฤกษ์. พระนคร : โรงพิมพ์ศูนย์-
การพิมพ์, ๒๕๑๒. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในการพระราชทานเพลิงศพ ร.ท. จงกต ไกรฤกษ์
ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม ๑๕ มกราคม ๒๕๑๓).

หุ่ย ศิริวัต. ประชาธิปไตย ๑๗ ปี. พระนคร : โอเคียนส์ไตร์, ๒๕๑๓.

โหมรอนราญ, หลวง. เมื่อข้าพเจ้าออกการกบฏ. พระนคร : ม.ป.ท., ม.ป.ป.

เหรียญ ศรีจันทร์ และ เนตร พูนวิวัฒน์. กบฏ ร.ศ. ๑๓๐. พระนคร : ฝ่ายเอกสารและสิ่งพิมพ์
ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๗.

อ. พิบูลสงคราม อนันต์ พิบูลสงคราม . จอมพล ป. พิบูลสงคราม. พระนคร : โรงพิมพ์มนตรี,
๒๕๑๘.

หนังสือพิมพ์

กรุงเทพฯ วารศัพท์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

กรุงเทพฯ วารศัพท์, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

กรุงเทพฯ วารศัพท์, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

กรุงเทพฯ วารศัพท์, ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๖.

กรุงเทพฯ วารศัพท์, ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๖.

กรุงเทพฯ วารศัพท์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖.

เฉลิมประเทศไทย, ๕ ธันวาคม ๒๕๖๖.

เฉลิมประเทศไทย, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๖.

เฉลิมประเทศไทย, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๖.

เฉลิมประเทศไทย, ๒ ธันวาคม ๒๕๖๖.

เฉลิมประเทศไทย, ๒ ธันวาคม ๒๕๖๖.

ไทยใหม่, ๓ เมษายน ๒๕๖๕.

ไทยใหม่, ๕ สิงหาคม ๒๕๓๕.

ไทยใหม่, ๒ กันยายน ๒๕๓๕.

ศรีกรุง, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๖.

ไทยใหม่, ๑ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ไทยใหม่, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ไทยใหม่, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ไทยใหม่, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ไทยใหม่, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ไทยใหม่, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ไทยใหม่, ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ประชาชาติ, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ประชาชาติ, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ประชาชาติ, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๓๖.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประชาชาติ, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ประชาชาติ, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ประชาชาติ, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ประชาชาติ, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ประชาชาติ, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ประชาชาติ, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ศรีกรุง, ๑๓ กันยายน ๒๕๖๕.

ศรีกรุง, ๑๔ กันยายน ๒๕๖๕.

ศรีกรุง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๕.

ศรีกรุง, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๕.

ศรีกรุง, ๔ กันยายน ๒๕๖๗.

หลักเมือง, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๖.

หลักเมือง, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักเมือง, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

หลักเมือง, ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖.

ภาษาอังกฤษ

- Cost, John. Some Aspect of Siam Politics. New York: Institute of Pacific Relation, 1953.
- Crosby, Sir Josiah. Siam: The Crossroads. Oondon: Hollis and Carter. Ltd., 1945.
- Darling, Frank C. Thailand and the United States. Washington D.C.: Public Affairs Press, 1965.
- Hall, D.G.E. A History of South East Asia. New York: St. Martin's Press, 1966.
- Ingram, James C. Economic Change in Thailand 1850 - 1970. California: Stanford University Press, 1971.
- Insor, D. Thailand: A Political, Social and Economic Analysis. New York: Frederick A. Praeger, 1963.
- Moore Jr, Barrington. Social Origins of Dictatorship and Democracy: Lord and Reasant in the Making of the Modern World. Boston: Beacon Press, 1970.
- Nuechterlein Donald E., Thailand and the Struggle for South East Asia. New York: Cornell University Press, 1965.
- Pye Lucian W. South East Asia's Political System. New Jersey: Prentice Hall Inc., 1967.

Riggs, Fred W. Thailand: The Modernization of a Bureaucratic Policy.

Honolulu: East-West Center Press, 1966.

Rong, Syamananda. A History of Thailand. Bangkok: Kuruspha, 1971.

Sandon, Kenneth P. Siam in Transition. Chicago: The University of Chicago Press, 1939.

Siffin William J, The Thai Bureaucracy: Institutional Change and Development. Honolulu: East West Center Press, 1966.

Thawatt, Mokarapong. History of the Thai Revolution: A Study in Political behaviour. Bangkok: Chalermnit, 1972.

Thomson, Verginia. Thailand: The New Siam. New York: Mcmillan Company, 1941.

Valla, Walter F., The Impact of the West on Government in Thailand. Berkley: University of California Press, 1965.

Wilson, David A. Politics in Thailand. New York: Cornell University Press, 1966.

Wales, H.Q. Quaritch. Ancient Siamese Government and Administration. London: Bernard Quaritch. Ltd., 1934.

Wood, W.A.R. A History of Siam. London: T. Fisher Unwin Ltd., 1926.

Wyatt, David K. The Politics of Reform in Thailand : Education in the Reign of King Chulalongkorn. Bangkok: Thai Wattana Panich, 2512.

วารสาร

กมล สมวิเชียร. "การปฏิวัติของสามัญชน," สังคมนศาสตร์ปริทัศน์. ๑๐ (มิถุนายน, ๒๕๑๕), ๓๘.

เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. "คณะราษฎร : ความขัดแย้งและรูปแบบเพื่อการครองอำนาจ," สังคมนศาสตร์ปริทัศน์. ๑๐ (มิถุนายน, ๒๕๑๕), ๓๙ - ๔๐.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. "ผู้นำแต่ละรุ่นในประวัติศาสตร์," วารสารธรรมศาสตร์. ๓ (กุมภาพันธ์- พฤษภาคม, ๒๕๑๓), ๕๕ - ๑๐๒.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. "การปฏิวัติที่ไร้ขบวนการ," สังคมนศาสตร์ปริทัศน์. ๑๐ (มิถุนายน, ๒๕๑๕), ๕๕ - ๕๖.

แถมสุข นุ่มนนท์. "ที่ปรึกษาาราชการชาวอเมริกันในประเทศไทย," วารสารธรรมศาสตร์, ๕ (กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม, ๒๕๑๘), ๒- ๑๕.

ทรงยศ แหวงหงษ์. "ทหารไทย," จุดสารโครงการตำราสังคมนศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ๒ (เมษายน, ๒๕๑๘), ๕๘.

ประยูร ภมรมนตรี. "ชีวิต ๕ แฉกดินของข้าพเจ้า," ฟ้าเมืองไทย. ๖ (๑ สิงหาคม, ๒๕๑๓), ๑๑ - ๕๓.

_____ . "ชีวิต ๕ แฉกดินของข้าพเจ้า," ฟ้าเมืองไทย. ๖ (๘ สิงหาคม, ๒๕๑๓), ๑๐.

ประโมทย์ นาคกรทรพ. "อนาคตของประชาธิปไตยในประเทศไทย," รัฐศาสตร์สาร. ๑ (มีนาคม - เมษายน, ๒๕๑๖), ๓๘.

ปรีดี พนมยงค์, "จงพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของชีวิต ๑๔ ตุลาคม", วารสาร อ.ม.ธ.
(๑๐ ธันวาคม, ๒๕๑๖), ๑๖ - ๑๘.

ลิขิต ชีวเวคิน. "การเมืองไทยกับประชาธิปไตย", รัฐศาสตร์สาร. ๑(มีนาคม - เมษายน,
๒๕๑๖), ๘.

สุทัศน์ น้าพุดสุขสันต์. "ทหารกับการเมืองไทย", จุดสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษย-
ศาสตร์. ๒ (มกราคม, ๒๕๑๘), ๖.

_____. "พฤติกรรมและความขัดแย้งของการเมืองภายหลัง ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๕",
วารสารธรรมศาสตร์. ๔ (ตุลาคม - มิถุนายน, ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘), ๒.

สุเมธ ธานีเวชกุล. "รัฐบาลทหาร", วารสารรัฐศาสตร์นิเทศ. ๖ (เมษายน - มิถุนายน,
๒๕๑๔), ๖ - ๘.

เสถียร สุกโสภา. "เหตุการณ์ในหนึ่งวัน : ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๕", สังคมศาสตร์-ปริทัศน์.
๑๐ (มิถุนายน, ๒๕๑๕), ๒๒.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผนวก ก.

แถลงการณ์ของคณะทหารฝ่ายหัวเมือง

ประกาศ

เนื่องด้วยระบบการบ้านเมือง ณ บัดนี้ตกอยู่ในความครอบครองของคณะ
รัฐบาลซึ่งดำเนินการปกครองโดยชอบอาศัยอำนาจทหาร เป็นเครื่องมือ ทำการ
ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญโดยปล่อยให้พรรคพวกทำการ แฉกแฉกความคหุหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ
เพื่อให้บังเกิดความเกลียดชังและทำสายกลางความเลื่อมใสในพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวอันเป็นการ แสดงว่ารัฐบาลคณะนี้คิดจะกำจัดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ
แสวงหาอำนาจเพื่อยึดการปกครอง ไว้ในมือสำหรับดำเนินการในทางอันไม่พึงปรารถนา
ในอนาคต

บรรดาข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนทั่วพระราชอาณาจักร เล็งเห็นภัยนานา
ที่เกิดขึ้นแก่บ้านเมืองและประเทศไทย ไม่สามารถที่จะทนทานต่อการกระทำดัง
กล่าวมาแล้ว จึงมีมติเชิญให้ชาวเจ้านายกองทหารในหัวเมืองต่าง ๆ เข้ามาร่วม
ความประสงค์จะให้รัฐบาลดำเนินการ เพื่อความมั่นคงและความปลอดภัยของชาติบ้าน
เมืองตามหลักความมุ่งหมายต่อไปนี้

๑. ต้องจัดการทุกอย่างที่จะอำนวยผลให้ประเทศสยามมีพระมหากษัตริย์
ปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญชั่วคราว
๒. ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญโดยแท้จริง เฉพาะอย่างยิ่งก็คือ
การตั้งและถอดถอนคณะรัฐบาลต้องเป็นไปตามเสียงหมู่มาก ไม่ใช่ทำด้วยการจับอาวุธ
ดังที่กล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงต้องขอมิให้มีคณะกรรมการเมืองที่ชอบด้วยกฎหมาย
๓. ข้าราชการซึ่งอยู่ในตำแหน่งประจำการทั้งทหารและพลเรือนต้อง
อยู่นอกการเมือง เว้นแต่ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่ในการเมืองโดยตรง แต่
ความข้างต้นนั้นไม่ตัดสิทธิในการที่ข้าราชการประจำจะนิยมยึดถือลัทธิการเมือง

ใด ๆ ที่ขัดแย้งกฎหมาย แต่ห้ามมิให้ใช้อำนาจหรือโอกาสในตำแหน่งหน้าที่เพื่อ
สนับสนุน เผยแพร่ลัทธิที่ตนนิยม หรือ เพื่อบังคับขู่เข็ญโดยตรงหรือทางอ้อมให้คนอื่น
ถือตามลัทธิที่ตนนิยมนั้นเป็นอันขาด

ตำแหน่งฝ่ายทหารตั้งแต่ผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการทหารเรือลงไป
ต้องไม่มีหน้าที่ในการเมือง

๔. การตั้งแต่งบุคคลในตำแหน่งราชการ จักต้องถือคุณวุฒิความสามารถ
เป็นหลักไม่ถือเอาความเกี่ยวข้องในทางการเมืองเป็นความชอบหรือเป็นข้อรังเกียจ
ในการบรรจุหรือเลื่อนตำแหน่ง

๕. การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ต้องถวายให้พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวทรงเลือก

๖. การปกครอง กองทัพบก จักต้องให้มีหน่วยผสมสามหลักยุทธวิธีเฉลี่ยอาวุธ
สำคัญแยกกันไปประจำตามท้องถิ่นใหม่กำลังเป็นส่วนใหญ่ เฉพาะในแห่งใดแห่งหนึ่ง

ความมุ่งหมายดังกล่าวนี้ข้าพเจ้าได้แจ้งให้รัฐบาลทราบแล้ว จึงขอ
ประกาศแก่บรรดาข้าราชการทหารและพลเรือนตลอดจนประชาราษฎร์ทั่วไป จึงขอ
อย่าได้เชื่อฟังคำเล่าลือของรัฐบาลนี้หรือผู้ใดที่ใส่ความต่อข้าพเจ้าให้ผิดไปจาก
ความจริง ซึ่งข้าพเจ้ากับบรรดาผู้ที่ทำการครั้งนี้มิได้มีความปรารถนาลาภ ยศ
หรืออำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ตั้งใจกระทำเพื่อความสงบสุขของชาติบ้านเมือง
และของประชาชนเท่านั้น เมื่อใดทำการสำเร็จแล้วผู้ที่มีใจอยู่ในประจำการจะไม่
มุ่งหมายเอาตำแหน่งราชการเป็นเครื่องตอบแทนอย่างใดเลย ทั้งมิได้ลืมนึกความดี
ของผู้ที่ได้ออกให้เกิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามถวายความสุจริตใจ

ประกาศ

จำเริญแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไท่พระราชนานัฐธรรมนุญแห่ง
 ราชอาณาจักรสยามแล้ว พวกเราทั้งหลายต่างเปี่ยมด้วยความหวังที่จะได้ประสพ
 ผลแห่งความเจริญรุ่งเรืองและความสุขสมบูรณ์ตามทางที่ควรจะเป็นไปแต่เหตุการณ์
 กลับตรงกันข้าม เพราะหลวงประดิษฐมนูธรรมและพรรคพวกได้อาศัยรัฐธรรมนูญ
 เป็นเครื่องกำบัง พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายสำคัญทางเศรษฐกิจไปในทาง
 ลัทธิคอมมิวนิสต์โดยวิธีการอันเป็นอุบายในทางอ้อมที่จะบังคับข่มขู่ให้สภานุแทนราษฎร
 ต้องดำเนินการไปตามความปรารถนาของตน จึงต้องทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้เปิดประชุมสภานุแทนราษฎร และให้หลวงประดิษฐมนูธรรมออกไปเสียนอกพระราช
 อาณาจักรแล้วไต่ตราพระราชบัญญัติปราบปรามคอมมิวนิสต์ขึ้นไว้ดังที่ไต่ทราบกันอยู่
 ทั่วไปแล้ว

ต่อมาไม่ช้าพรรคพวกของหลวงประดิษฐมนูธรรมกลับใจอุบายเข้าทำการ
 ยึดอำนาจและเปิดประชุมสภานุแทนราษฎร ซึ่งสมาชิกส่วนมากเป็นพรรคพวกของ
 ตน ปกครองโดยชอบอาศัยอำนาจกำลังทหารเป็นเครื่องมือกดขี่ ข่มขู่ ผู้ที่มีได้มีความ
 นิติ จัดการให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไท่ของเจ้าพระราชนานัฐธรรมนุญ
 พระบรมราชานุญาตให้เรียกหลวงประดิษฐมนูธรรมกลับเข้ามาเป็นรัฐมนตรีและทำ
 การฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ โดยปล่อยให้พรรคพวกทำการเผยแพร่ความกบฏในพระบรม
 เสดชานุกาพเพื่อให้เกิดความเกลียดชังและทำลายล้างความเสื่อมเกียรติในพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้แสดงว่ารัฐบาลของพวกนี้มีความปรารถนาจะแสวงหา
 อำนาจเพื่อจัดการปกครองไว้ใ้เมื่อตลอดไปและคิดจะกำจัดพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว เพื่อเปิดทางสำหรับดำเนินการ หันเข้าหาลัทธิคอมมิวนิสต์ในภายหลัง

บัดนี้ข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนทั่วพระราชอาณาจักรเห็นภัยอันจะ
 เกิดขึ้นแก่บ้านเมืองและประชาชาติไทยในอนาคต โดยนำมือของพวกที่เป็นเสี้ยน

หนามแผ่นดินเหล่านี้ ซึ่งมีหลวงประดิษฐานธรรม พระยาพลพลพยุหเสนา หลวงพิบูลสงคราม หลวงศุภชลาศัย เป็นหัวหน้า จึงพร้อมใจกันที่จะปราบปราม บุคคลดังกล่าวมาแล้ว และพรรคพวกของบุคคลเหล่านี้เสีย เพื่อชาติบ้านเมือง ให้รอดพ้นจากความหายนะ และให้รัฐบาลใหม่ดำเนินการ เพื่อความมั่นคงและความปลอดภัยของชาติบ้านเมืองตามหลักความมุ่งหมายต่อไปนี้

๑. ต้องจัดการทุกอย่างที่จะอำนวยผลให้ประเทศสยามมีพระมหากษัตริย์ปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญชั่วคราวสืบไป

๒. ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญโดยแท้จริง เฉพาะอย่างยิ่งก็คือการตั้งและถอดถอนคณะรัฐบาลต้องเป็นไปตามเสียงหมู่มาก ไม่ใช่ทำด้วยการจับอาวุธกึ่งที่แล่วมา โดยเหตุนี้ต้องยอมให้มีคณะกรรมการเมืองที่ชอบด้วยกฎหมาย

๓. ข้าราชการซึ่งอยู่ในตำแหน่งประจำการทั้งทหารและพลเรือนต้องอยู่นอกการเมือง เว้นแต่ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่ในการเมืองโดยตรง แต่ความข้างต้นนั้นไม่ตัดสิทธิ์ในการที่ข้าราชการประจำการจะนิยมยึดถือลัทธิการเมืองใด ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมายแต่หากมีให้ใช้อำนาจหรือโอกาสในตำแหน่งหน้าที่เพื่อสนับสนุนเผยแพร่ลัทธิที่ตนนิยม หรือเพื่อบังคับขู่เข็ญโดยตรงหรือทางอ้อมให้คนอื่นถือตามลัทธิที่ตนนิยมนั้นเป็นอันขาด

ตำแหน่งฝ่ายทหารตั้งแต่ผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการทหารเรือลงไป ต้องไม่มีหน้าที่ในการเมือง

๔. การแต่งตั้งบุคคลในตำแหน่งราชการ จักต้องมีคุณสมบัติ ความสามารถเป็นหลักไม่ถือเอาความเกี่ยวข้องในทางการเมืองเป็นความชอบหรือเป็นข้อรังเกียจในการบรรจุหรือเลื่อนตำแหน่ง

๕. การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ต้องถวายให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเลือก

๖. การปกครองกองทัพจักตองให้มีหน่วยผสมตามหลักยุทธวิธี เน้นลีลาอาวุธสำคัญแยกกันไปประจำตามท้องถื่นมีให้มีกำลัง เป็นส่วนใหญ่เฉพาะในแห่งใดแห่งหนึ่ง

เพราะฉะนั้น จึงขอประกาศแก่บรรดาข้าราชการ และพลเรือนตลอดจนประชาราษฎร์ทั่วไป ขอจงเห็นแก่ชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย จงช่วยกันทำการปราบปรามบุคคลที่เป็นเลี้ยนหนามแผ่นดิน ดังกล่าวมาแล้ว และผู้ทำการขัดขวางช่วยเหลือป้องกันบุคคลเหล่านั้นเสีย ถ้าผู้ใดไม่ยอมเกี่ยวข้องกับ ขอให้รักษาความสงบอย่าได้ออกมาพลุกพล่านเป็นอันขาด

อนึ่ง ขอประกาศให้ทราบไว้ด้วยว่าบรรดาผู้ที่ทำการก่อกวนนี้มิได้มีความปรารถนาลาภยศ หรืออำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ตั้งใจกระทำเพื่อความสงบสุขของชาติบ้านเมืองและของประชาราษฎร์เท่านั้น เพราะฉะนั้น เมื่อใดทำการสำเร็จแล้ว ผู้ที่มีใ้ได้อยู่ในประจำการ จะไม่มุ่งหมายเอาตำแหน่งราชการเป็นเครื่องตอบแทนอย่างใดเลย.

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพื่อนทหารบก ทหารเรือและประชาชน

เมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๖ ฝ่ายพระนคร ได้ใช้ปืนใหญ่และปืนกลหนักกระดมยิงทหารหัวเมืองอย่างรุนแรง ปราศจากความเมตตาปราณี ความจริงกองทหารหัวเมืองมิได้เริ่มใช้อาวุธก่อน ตั้งใจจะขอความตกลงจากคณะรัฐมนตรีบางข้อ ตามที่ได้ส่งประกาศให้ทราบแล้ว เพื่อความปลอดภัยของประเทศ โดยที่มิได้มีภัยร้ายต่อรัฐบาลอย่างใด เมื่อกองทหารฝ่ายพระนครได้ระดมยิงมิได้ฟังคำขอร้อง เช่นนี้ ฝ่ายหัวเมืองก็จำเป็นต้องโต้ตอบไปบ้างซึ่งเป็นการนำสลคใจอย่างยิ่ง ที่ต้องมีการเจ็บป่วยล้มตาย ที่วัดบางเขนพระสงฆ์หลายรูปมรณะภาพถูกยิงมาจากทหารพระนครราษฎรผู้ไม่รู้เห็นต้องเดือดร้อนระส่ำระสายต้องอพยพครอบครัวและออกอยากไม่มีที่อาศัย เก่งว่าอาจจะกระทบกระเทือนถึงเหตุแทรกแซงระหว่างประเทศได้

ดังนั้น ขอเพื่อนทหารและราษฎรทั้งหลายจงช่วยกันกระทำอย่าให้เป็น การเสียเลือดเนื้อของชาติเดียวกันต่อไปอีกเลย เพื่อมิให้ประชากรราษฎรออกัน ขวัญหายในการกระทำอย่างรุนแรงอันนี้โดยมีรัฐมนตรีเพียง ๒ - ๓ คน เช่น หลวงพิบูลสงคราม หลวงประดิษฐมนูธรรม หลวงศุภชลาศัย พยายามเหนี่ยวรั้ง ชัดขวางไว้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาคำแห่งของตมเท่านั้น

คณะทหารหัวเมือง

ประกาศ

เพื่อนทหาร และราษฎรที่รักทั้งหลาย

ในชั้นต้นเราได้ตกลงกันว่า จะพร้อมใจกันจับอาวุธ เพื่อขอร้องต่อรัฐบาล ให้ดำเนินงานทางเศรษฐกิจไปในทางคอมมิวนิสต์ ปราบคั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิให้มีความสำคัญพระราชหฤทัยตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะเรามุ่งหมายที่จะตั้งตนเองเป็นใหญ่ ดำเนินการปกครองแบบไม่มีพระเจ้าแผ่นดินปกครอง เพื่อความสำเร็จในทางคอมมิวนิสต์

เรื่องนี้พวกเราแน่ซึ้งอยู่ในความรู้สึกเป็นส่วนมากแล้ว แต่ไม่กล้าทำอะไรโดยเปิดเผย เพราะเกรงอำนาจที่ไม่เป็นธรรมของเขายู่ ครั้นเราได้ตกลงพร้อมใจที่จะจับอาวุธ เขาขอร้องกันแล้ว เหตุใดท่านจึงทิ้งความสัตย์ที่ได้มีต่อกันเสียเล่า ความจริงที่เราตกลงพร้อมใจกันครั้งนี้เพราะเรามีได้มีความประสงค์ที่จักให้บังเกิดการนองเลือดหรือต้องทำลายล้างทรัพย์สินสมบัติของพวกเราให้เป็นอันตรายลง อันเป็นเหตุที่จะชักนำให้ชาติของเราเป็นข้าเขา ถ้าเราได้ทำการตามที่ได้นัดหมายนั้น รัฐบาลนี้จะต้องจำนนอย่างง่ายดาย ประจวบปกกกลวยเข้าปาก ที่ข้าพเจ้ากล่าวครั้งนี้ขอให้เชื่อมั่นเถิดว่า พวกทหาร โคราช สระบุรี อุบลฯ และอุบลมณีได้มุ่งหวังที่จะอาศัยเลือดเนื้อของท่านเลย ลำพังกำลังทหารที่กล่าวนี้พร้อมด้วยกองปืนสามารถที่จะทำลายล้างกำลังทหารในพระนคร ซึ่งปราศจากกำลังทหารเรือเสียแล้วให้พินาศย่อยยับลงได้ หากแต่เกรงภัยที่จะเกิดแก่ประชาราษฎรซึ่งเป็นญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง และเกรงจะเป็นชนวนให้หน้า ๆ ชาติเอื้อมือเข้าเกี่ยวของเท่านั้นเอง จึงต้องขอร้องให้ท่านพร้อมกันช่วยเหลือ

เชิญเถิดขอให้ท่านกลับใจพร้อมมือกันทำลายล้างสิ่งกีดขวางต่าง ๆ จับอาวุธและทหารในพระนครหันปากกระบอกปืนกลับเข้าหารัฐบาลนี้ ความสำเร็จและความมั่นคงของประเทศและความปลอดภัยของพระมหากษัตริย์จะมีอยู่ตามเดิม

เพื่อนทหารของเรา

ข่าวแน่นอนจากพระนครมี คือ

๑. พ.ท. หลวงพิบูลสงคราม ถูกยิงที่อกเมื่อเข้าค่ายนำมือของคนในพระนคร
๒. น.ท. หลวงศุภชลาศัย ได้ปลีกตัวหนีพวกทหาร ไปเสียก่อนแล้ว
๓. หลวงประดิษฐมนูธรรม ได้ลงเรือเร็วหนีไปอยุธยาตั้งแต่เมื่อเข้านี้แล้ว และกองทหารอยุธยา กำลังติดตามอยู่

เพื่อนรักทั้งหลายจงอย่าฆ่าฟันกันต่อไปเลย ผู้ใหญ่ของท่านได้ปลีกตัวหนีท่านไปหมดแล้ว

คณะทหารหัวเมือง

๑๕ ต.ค. ๒๖

ทหาร และ ราษฎร ทั้งหลาย

ตามที่มิเคยมีเรื่องบินของฝ่ายรัฐบาลมาทิ้งใบปลิวโฆษณาข้อความว่าทหารหัวเมือง และโคบายเฉพาะทหารอยุธยาเป็นพวกกบฏ ทั้งได้พยายามที่จะหลอกลวงราษฎรขอให้ราษฎรพยายามขัดขวางการกระทำของทหารฝ่ายหัวเมืองนั้น คณะหัวเมืองขอวิงวอนให้ราษฎรทั้งหลายตระหนักเห็นว่าทหารหัวเมืองเห็น...

ประกาศ

ฝ่ายเราได้แจงความไปยังคณะนักบินที่อยู่ในพระนครแล้ว ขออย่าใช้อาวุธ
ประหัตประหารหรือทิ้งลูกระเบิดต่อพวกเรา เพราะจะเป็นการทำลายทรัพย์สินสมบัติ
ของชาติเราโดยใช่เหตุ

หากฝ่ายพระนครขึ้นทำการประหารด้วยวิธีนี้ ฝ่ายเราก็จะใช้เครื่องบิน
ขับไล่ชนิดเร็วของเราที่โคเตรียมไว้แล้วจะโคทำการปราบ จะนั้น ให้ระงับความ
ตื่นเต้น และขอให้ไว้วางใจเถิดว่าผู้บังคับบัญชาโคเตรียมการป้องกันภัยพวกเราไว้
อย่างพร้อมมูลแล้ว จงตั้งหน้าทำงานให้สำเร็จโดยเร็ว

แถลงการณ์

๑. ฝ่ายพระนคร ต้องหยุดชะงักอยู่ในแนวทิศใต้สถานีหลักสี่ ประมาณ
๕๐๐ เมตร
๒. ผลแห่งการใช้รถไฟชนรถรบของฝ่ายพระนคร ปรากฏว่ารถรบรถทุก
รถรบตกราง รถรบชำรุดถึงจู่ตัวไม่ได้
๓. กำลังทหารในแนวหน้าฝ่ายพระนครมีจำนวนน้อย เนื่องจากทราบ
ว่า ทหารในพระนครไม่ยอมเคลื่อนที่ออกนอกโรงทหารต่าง
กองพันต่างรักษาตัวกันเป็นวันหนึ่ง ๆ
๔. ฝ่ายเราได้เปลี่ยนทหารในแนวหน้า คือ ร.พัน ๑๙ ร.พัน ๑๖
บางส่วน ป.ก.หนัก กองพัน ๑๖ และได้รับปืนเพิ่มเติมมาจาก
ทางเหนืออีก ๑๐ กระบอก นับว่ากำลังของเราสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กองอำนวยการ

๑๕ ต.ค. ๒๖

(สำเนารายงาน ร.อ. หลวงจรัสยุทธวิชัย ร.น.)

ฝ่าพระบาท

ตามที่ข้าพระพุทธเจ้าได้ขออาสาจาก พ.อ. พระยาเวหาสยาน ไปทำการติดต่อกับ น.ต. หลวงสินธุ์ ๗ กับสืบราชการฝ่ายพระนครนั้น บัดนี้ข้าพระพุทธเจ้าได้ไปและกลับโดยเรียบร้อยแล้ว คงได้ความตามที่ไต่กระทำการมาดังต่อไปนี้คือ

๑. ณ บัดนี้ คณะทหารเรือและทหารบกบางเหล่าทั้งนายและพล ๗ ได้นำเรือรบเกือบทั้งหมดออกจากกรุงเทพฯ ๗ ไปสู่ทะเลแล้วแต่เวลา ๐๗.๓๐ การนำเรือออกได้มีการต่อสู้กันกับรถรบฝ่ายพระนครที่สะพานพุทธยอดฟ้า ทหารเรือได้เสียชีวิตไปหลายนาย เขาใจว่านายทหารบางพลทหารบางประมาณ ๕ นาย แต่จำนวนนี้ไม่แน่แน่ และดูเหมือนว่าชาวต่างประเทศจะถูกกระสุนเป็นบาง รายละเอียดข้าพระพุทธเจ้าจะขอทูลถวายตนเอง

๒. การติดต่อกับ น.ต. หลวงสินธุ์ ๗ ไม่สำเร็จ เนื่องจาก น.ต. หลวงสินธุ์ ถูกเชิญไปวังปารุสกวันแต่เช้า เขาใจว่าถูกเก็บแล้ว แต่ได้ติดต่อกับ น.ท. ธรรมสารสมุท (พี่เขยหลวงสินธุ์) คงได้ความเป็นที่เชื่อได้ว่า เมื่อคืนนี้ฝ่ายพระนครสั่งให้เรือรัตนโกสินทร์ยิงปืนใหญ่มายังคอนเมือง แต่ทางเรือไม่ยอมปฏิบัติตาม รุ่งขึ้นเช้าเกรงจะถูกยึดเรือ พระยาวิจิต ๗ จึงนำเรือรบออกทะเล (นอกจากพาสี)

๓. เขาใจว่าทหารเรือทั้งนายและพลพยายามหลีกเลี่ยงการสู้รบกันเองกับฝ่ายเหนือประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์

๔. คณะทหารเรือและประชาชนโดยมากที่ยังมิได้สำแดงการช่วยเหลือฝ่ายเรานั้น เนื่องจากถูกพระยาพหล ๗ ปั่นหัวว่าให้ฝ่ายพระบาทจะทำการเปลี่ยนแปลง

การปกครองเป็นแบบราชาธิปไตยเหนือกฎหมายความเค็ม ขอนี้เห็นถนอมเกล้าว่าถ้า
ฝ่าพระบาทจะทรงให้หึงโอบปลิวแจ้งพระประสงค้อันแท้จริงและประทานคำปฏิญาณให้
เป็นที่เชื่อมั่นว่ามีได้มีพระประสงค้อันนั้นแล้ว การของเราจะสะดวกขึ้นมาก

๕. นายทหารบก เรือ ได้ถูกเก็บหลายนาย แต่ข้าพระพุทธเจ้าไม่
ทราบจำนวนแต่ทราบตามข่าวหนังสือพิมพ์เท่านั้น

๖. ข้าพระพุทธเจ้าเห็นควมเกล้าว่า ฝ่าพระบาทควรจะสำแดงความ
เสียพระทัย และชี้แจงพระประสงค้อันแท้จริงไปยังเรือรบที่ออกทะเล โดยให้
เครื่องบินแม็กฆงขาวไปหึงโอบแจ้งเหตุ ข้าพระพุทธเจ้าเข้าใจว่าคงไปอยู่หัวหิน

๗. การสืบข่าวเรื่องที่ค้างกำลังชาติที่เรณับข้าพระพุทธเจ้าไม่
สามารถจะเข้าไปสืบได้ เพราะเกรงจะถูกเก็บเสียก่อนที่จะมาทูลฝ่าพระบาท
ให้ทราบ เรื่องอันน่าภูมิใจของฝ่ายเราที่ข้าพระพุทธเจ้าได้ทราบมานี้

๘. การเดินทางของข้าพระพุทธเจ้าได้รับความสะดวกโดยตลอด - แต่
ข้าพระพุทธเจ้าได้พบบางสิ่งที่ข้าพระพุทธเจ้าเห็นว่า พล ๆ ฝ่ายเรายังกระทำไม่ถูก
หลักความพระประสงค้อย่าง คือ การใช้กิริยาและวาจาแก่ประชาชนและพลเมือง
หยาบเกินไปถึงข้าพระพุทธเจ้าได้พบเมื่อคืนนี้ อันนี้จะเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความ
นิยมทหารของเรา

๙. การกักสินค้าที่บางเขน ข้าพระพุทธเจ้าเห็นว่าไม่ควรทำ เพราะ
พลเมืองของเราทำการค้าขายโดยปกติ ถ้าเราใดตรวจแล้วควรให้ผ่านเข้ามาได้
หรือถ้าสงสัยก็ควรจับตัวส่งกองบังคับการใดส่วนจะดีกว่าที่จะกักเสียทั้งหมด

ควร มีลวแล้วแต่จะทรงพระกรุณา

(ลงนาม) ร.อ. หลวงจำรัสยุทธวิชัย ร.น.

ประกาศของคณะทหารชาวนครราชสีมา

ขอประกาศแก่คณะทหารและประชาชนชาวนครราชสีมาทราบทั่วกันว่า
 ประกาศของนายสมัคร โภชโรภาส พระเรีงรุภปัจจุบันนี้ ลงวันที่ ๒๑ เดือนนี้ ว่าเป็น
 เราหลงเชื่อผู้หลอกลวงนั้น ถ้อยคำของผู้นี้เราจะเชื่อถือเอาเป็นจริงมิได้เลย
 เพราะเขาได้รับความอุดหนุนจากคณะคอมมิวนิสต์ เลยกลับใจนำกำลังและอาวุธ
 อันทุจริตมาทำลายล้างพวกเรา เลือดเนื้อเมืองเดียวกัน คนที่ทรยศต่อมิตรเช่นนี้
 พวกเราจะถือเป็นมิตรมิได้เลย

การที่พวกเราชาวอยุธยา สระบุรี นครราชสีมา และหัวเมืองอื่น ๆ
 ร่วมใจกันในอันที่จะปราบปรามพวกทุจริตก็เพราะแน่ใจและมีหลักฐานว่า รัฐมนตรี
 บางคนก่อให้เกิดลัทธิคอมมิวนิสต์ และลัทธิเลิกลัทธิบริษัทยาสูบ ถ้าเป็นดังนั้นประเทศและ
 ชาติอันเป็นที่รักของเราก็จักต้องเสื่อมสูญ ณา ๆ ประเทศได้พยายามปราบลัทธิ
 คอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงเพียงใด ท่านทั้งหลายก็แจ้งอยู่แก่ใจแล้ว ไหนเลยจะยอม
 ให้พวกนี้ขายชาติได้

ส่วนที่กองทหารหัวเมืองร่วมมือร่วมใจกันทำการทั้งนี้ มีใจช่วยประสงค์
 ในลาภ อย่างใดเลย ได้ตกลงกันไว้อย่างแน่นอนแล้วว่า ผู้ซึ่งร่วมมือ
 กันคราวนี้จะไม่ยอมให้ใครรับบำเหน็จ เพราะด้วยเหตุนี้เป็นการยอม ทั้งมิได้คิด
 ประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์ตรงกันข้ามต้องการที่จะ เชิดชูให้สถิตยอยู่ในฐานะ
 อันพึงเคารพดังที่กล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น มิได้มุ่งจะทำลายล้างรัฐบาลเพียงแต่
 ต้องการให้รัฐมนตรีบางคนดำเนินการให้คงตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น ซึ่งถ้าจะกล่าว
 ถึงรัฐธรรมนูญฉบับทั่วไปแล้วก็ต้องพึงโอนอ่อนประนีประนอมกันได้ แต่คณะรัฐบาลนี้
 บางคนกลับตั้งตน ไม่ยอมฟังเสียง และมันมุ่นอย่างใดเลย เมื่อเป็นเช่นนี้จะ
 ชนานแวมพวกเราเป็นกบฏได้ละหรือ ขอพี่น้องทั้งหลายจงตรองดูให้ตลอดเถิด
 เท่าที่เราต้องยึดดินแดนไว้ขณะนี้เพียงแต่จะบังคับให้รัฐมนตรีบางคนปฏิบัติตามความ
 ปราบปรามอันดีของเราเท่านั้น

กิจการของเราเท่าที่ทำมาได้เสียเปรียบหรือล้มตายดังที่เขาโฆษณาไว้
ได้รบกันมา ๓ วัน มีคนเจ็บเพียง ๔ คนเท่านั้น นอกนั้นจะมีเจ็บไข้มากก็เป็นโรค
ธรรมดาเกี่ยวกับเปลี่ยนฤดูฝนคาบหนาวเป็นพื้นไม่ใช่ของอาวู ผู้ที่ทำการในแนวหน้า
จะยอมไต่คือไปรคถามดู

บัดนี้เหตุการณ์เริ่มจะอำนวยเข้าข้างฝ่ายเราแล้วได้ทราบว่ กองทหาร
เพชรบุรีก็คิดจะรุกเข้ามาทางจังหวัดอื่น กำลังคอยหาโอกาสเหมาะอยู่ ทางกรุงเทพฯ
ก็ปั่น่วนเป็นจรวด ทหารเรือไม่เข้าช่วยพวกทุจรีต

เพราะฉะนั้น พวกเราชาวนครราชสีมาผู้มีกตัญญูกตเวที จนมีชื่อเสียง
ปรากฏในพงศาวดาร จึงพร้อมใจกันต่อสู้ไปอีก ความเหนียวแน่นในการต้านทาน
จะหนักง เวลาใหญ่อื่น ๆ เขาทำการร่วมกับเรา เวลานี้เราต่อสู้กับพวกทุจรีต
ซึ่งเข้ามาในช่องแคบไม่สามารถใช้อาวุธได้เต็มที่ ด้วยวิธีนี้เราได้เปรียบอยู่ทุก
สถาน อาจบั่นทอนกำลังพวกทุจรีตลงทีละน้อย ๆ ชัยชนะจะมีแก่ฝ่ายเราเป็นมั่นคง
ไชโย

(ลงนาม) นายพันเอก พระยาไชยณรงค์ฤทธิ์รงค์

(ลงนาม) นายพันเอก พระยาตรีศรศักดิ์

(ลงนาม) นายพันเอก พระยาฤทธิรงค์ รมณ

(ลงนาม) นายพันโท พระปัจเจกพินาศ

ศูนย์วิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศ

พี่น้องทั้งหลาย

เวลานี้เป็นเวลาคับขันที่สุดซึ่งชาติต้องการความช่วยเหลือของคนไทย ที่เป็นปรปักษ์ต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ พี่น้องทั้งหลายยอมทราบดีแล้วว่าลัทธิคอมมิวนิสต์นั้น เป็นลัทธิที่ล้มล้างความเสรีภาพและความสงบสุขของประชาชน ชาติไทยปล่อยให้ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าครอบงำชาตินั้นจักต้องเข้าสู่หายนะด้วยการรกดขี่กันเอง มิฉะนั้นก็ด้วยการกระทำของชาติอื่นซึ่งไม่นิยมลัทธินี้เข้าแทรกแซงปรามปราม

จงคิดดูให้กว้างขวางเถิดว่าในเวลานี้มีชาติใดที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์บ้าง จะเห็นได้ว่าไม่มีเลย พี่น้องทั้งหลายคงได้ยินจากคำบอกเล่าของชาวต่างประเทศ หรือจากข่าวหนังสือพิมพ์ภายในประเทศและนอกประเทศอยู่เกือบทุกวันว่า รัฐบาลนานาประเทศเกลียดชังลัทธินี้เพียงไร และได้ใช้ความพยายามที่จะปรามปรามพวกที่นิยมลัทธินี้เพียงใด และยังปรากฏอีกว่าจะไม่มีใครยอมให้ลัทธิอันต่ำช้านี้แพร่หลายเลยเป็นอันขาด ก็เมื่อเขาไม่ยอมให้ประชาชนใช้ลัทธินี้ ใครเล่าจะยอมให้รัฐบาลซึ่งเป็นผู้บริหารการงานของประเทศ ซึ่งทำความเป็นไปของชาติไว้ดำเนินลัทธินี้เล่า พี่น้องทั้งหลายจงรีบตกลงใจอย่างเด็ดขาดเถิด จงช่วยกันปรามลัทธิคอมมิวนิสต์เถิด เพื่อความเป็นไทยของประเทศชาติอันเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของเราเถิด

จงพร้อมกันจับอาวุธ เพื่อป้องกันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประมุขที่รักของเราทั้งหลาย ถ้าปล่อยให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ตั้งตัวได้และเจริญได้ วาระที่เราจะต้องเสียของกันเป็นประมุขที่รักของเราใกล้เข้ามา เพราะในลัทธิคอมมิวนิสต์เขาไม่ต้องการในมิชัศรัย จงช่วยกันมั่นคงความมั่นคงของรัฐธรรมนูญของเราไว้ เพื่อความเสรีภาพ สมภาพ และภราดรภาพของเราจะยั่งยืนต่อไป จงยอมสละชีพ

เพื่อรักษาความอิสระภาพของชาติเราที่อยู่ในเวลานี้ อยู่ในยามที่จะเป็นอันตราย หาก
 พวกเรามีความเสีย ใจให้คำร้องอยู่ตลอดกาลปาวสาน อย่าเชื่อความหลอกลวง
 ของคนอื่น ๆ ที่ว่าจะไม่นำลัทธิคอมมิวนิสต์มาใช้ จงระวังเถิด เมื่อเหตุการณ์
 กลับเป็นชาติอื่นแล้ว เขาจักตองนำเอาลัทธินี้เข้าใจอย่างแน่นอน อย่าเชื่อความหลอกล
 วงของคนอื่น ๆ ที่ว่าจะไม่นำลัทธิคอมมิวนิสต์มาใช้ จงระวังเถิด เมื่อเหตุการณ์
 กลับเป็นชาติอื่นแล้ว เขาจักตองนำเอาลัทธินี้เข้าใจอย่างแน่นอน อย่าเชื่อคำพูดของ
 เขาเหล่านั้นว่าเวลานี้กำลังทั้งหลายอยู่ในกำมือของเขาแล้วไม่จริง จงเชื่อเถิดว่า
 ผู้ที่มีธรรมหรือผู้ที่เป็นปรปักษ์ต่อลัทธิคอมมิวนิสต์มีเกือบทั่วประเทศ

จงจับอาวุธปราบคอมมิวนิสต์โดยทันทีเถิดพี่น้องทั้งหลาย การปล่อยให้
 ล่วงเลยไปเท่าใด ความเสียหายที่จะบังเกิดแก่ชาติไทยก็ใกล้เข้ามาเพียงนั้น

คณะทหารหัวเมือง

๑๕ ก.ค. ๓๖ ๑๒.๐๐

เพื่อนทหารอากาศทั้งหลาย

ข้าพเจ้าขอขอบใจในความช่วยเหลือของท่านที่ได้ปฏิบัติ ติงานของชาติ
 ศาสนา พระมหากษัตริย์ ข้าพเจ้าขอแสดงความจริงใจว่ารู้สึกยินดีที่ใคร วมใจเป็น
 อันหนึ่งอันเดียวกันรวมกำลังกันไว้เป็นปีกแผ่น ควรจะกระทำการได้สมประสงค์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 บวรเดช

ผนวก ข.

คำแถลงการณ์ของรัฐบาล

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑

เนื่องจากการป่าวข่าว เล่าลือและ ส่อเสียดกันด้วยประการต่าง ๆ และมีผู้หลงอาจพยายามจะโค่นล้มรัฐบาลนี้โดยใช้อำนาจบังคับ ถึงกับยุยงทหารในบางจังหวัดให้หลงเชื่อในทางที่ผิด และนำทหารยี่ดี่ต่าง ๆ มาทางกรุงเทพฯ อันเป็นเหตุจลาจล รัฐบาลจึงเห็นจำเป็นที่จะต้องปราบปรามจลาจล และยังความสงบเรียบร้อยให้คงคืนสู่สภาพเดิม

อนึ่ง รัฐบาลเห็นควรแถลงให้ประชาชนทั้งข้าราชการและฝ่ายทหารพลเรือนและราษฎรทราบว่า การที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะพยายามก่อความไม่สงบให้แก่บ้านเมือง โดยกระทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจในรัฐบาลให้บังเกิดความระส่ำระสายหรือยุยงถึงกับทำให้เกิดประท้วงประท้วงซึ่งกันและกัน เช่นนี้ เป็นความคิดที่ผิดนักเป็นการกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ของตน โดยไม่คำนึงถึงภัยอันจะมีแก่ชาติเป็นการทำลายประเทศและชาติโดยตรง รัฐบาลนี้พยายามทุกอย่างที่จะให้การดำเนินงานเป็นไปโดยเรียบร้อย และมีใ้มีความปรารถนาเลยที่จะถืออำนาจการปกครองบ้านเมืองไว้แต่ฝ่ายเดียว การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นก็ได้รับแรงกระทำกันเพื่อให้เสร็จทันกำหนดที่จะเปิดสภาใหม่ในวันที่ ๑๐ ธันวาคมปีนี้ ซึ่งเป็นวันรัฐธรรมนูญของเรา และรัฐบาลได้พยายามให้การเลือกผู้แทนนั้นเป็นไปโดยความเที่ยงธรรมทุกประการ เมื่อสภาใหม่เปิดขึ้นแล้ว คณะรัฐบาลนี้ก็จะได้ลาออกทั้งชุด และจะใ้ได้มีการตั้งคณะรัฐบาลใหม่ ถ้าหากว่าบุคคลในรัฐบาลนี้กระทำการไม่เป็นที่พอใจของผู้แทนราษฎรก็ไม่สามารถจะเป็นรัฐบาลต่อไปได้ การเปลี่ยนแปลงอำนาจใ้ได้โดยวิธีทางแห่งรัฐธรรมนูญ

แต่ในเวลาใ้ยังต้องรับผิดชอบบริหารราชการแผ่นดินอยู่ จึงจำเป็นต้องรักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอก รัฐบาลนี้ใ้พยายามจัดการทุกสถานใ้ให้สภาพการณ์การเมืองดีขึ้น และถ้าประชาชนจะพิจารณาด้วยใจที่เป็นยุติธรรมจริงแล้วก็จะเห็นตระหนักว่า รัฐบาลนี้ใ้จัดการใ้ดีขึ้นทุกทางและ รัฐบาลนี้ก็กำลังพยายามทำต่อไป ส่วนบุคคลในรัฐบาลเวลานี้ก็มีใ้ประกอบด้วยพรรคพวกของผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองแต่ฝ่ายเดียว ตำแหน่งรัฐมนตรี

ว่าการกระหว่างที่สำคัญ ๆ ก็ตกอยู่ในมือของรัฐมนตรีที่มีได้เป็นผู้นักการโดยมาก ฉะนั้นถ้าใครจะกล่าวหาว่ารัฐบาลนี้ถือพวกถือเหล่าก็เป็นคำกล่าวหาที่หาความจริงมิได้ รัฐบาลนี้ขอให้คำมั่นแก่ประชาชนว่าจะปฏิบัติกรทุกอย่างให้เป็นไปตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญที่ได้ประกาศเป็นของชาติแล้ว และ จะถือประโยชน์ของชาติและราษฎร เป็นสำคัญยิ่งกว่าประโยชน์ทั้งหลาย ขอให้ข้าราชการทั้งทหาร พลเรือน และข้าราชการราษฎรมีความไว้วางใจ และขอให้มีความสามัคคีกันมีอภัยกันรักษาความสงบในบ้านเมือง และปฏิบัติตามพระราชกำหนดกฎหมายโดยเคร่งครัด เพราะเป็นวาระสำคัญที่พลเมืองผู้รักชาติรักประเทศและรักรัฐธรรมนูญ จะต้องร่วมกำลังร่วมใจกันปราบการทุจริตคิดร้ายต่อประเทศต่อชาติและต่อรัฐธรรมนูญในครั้งนี้ เพราะถ้าปราบการทุจริตของอาชญากรในครั้งนี้ไม่ได้แล้ว ชาติของเรา ก็จะถึงซึ่งความพินาศไปด้วย

พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๒

เนื่องจากคำแถลงการณ์ฉบับแรกของรัฐบาลที่ได้โฆษณาแก่มหาชนแล้วนั้น บัดนี้รัฐบาลขอแถลงให้ประชาชนทราบต่อไปว่า มีผู้ที่ตั้งใจจะทำลายรัฐธรรมนูญและความสงบในบ้านเมือง และหวังอำนาจส่วนตน ได้ลอบคิดวางแผนโครงการที่จะนำทหารหัวเมืองเข้ามาตีกรุงเทพฯ มหานคร พวกนี้ได้ยุยงทหารนครราชสีมาสำเร็จบางส่วน และได้พยายามยุยงทหารในจังหวัดอื่น ๆ รวมทั้งทหารในกรุงเทพฯ ให้เข้าสมทบกับพวกของตัว การกระทำครั้งนี้จะได้พินสายคาของรัฐบาลไปก็หามิได้ รัฐบาลได้ออกคำสั่งให้จับบรรดาผู้เป็นต้นคิดในการนี้ แต่มีบางคนได้ลอบหนีขึ้นไปอยู่นครราชสีมา เมื่อเห็นภัยมาถึงตัวก็ยอมเสี่ยงภัยนำทหารมาทางรถไฟ โดยหวังว่าจะเข้าถึงพระนคร แต่เมื่อพวกนี้เคลื่อนทหารแล้ว ทหารในจังหวัดอื่น ๆ ก็มีได้เข้าช่วย ส่วนทหารในกรุงเทพฯ นั้น แทนที่จะเข้าช่วยกับพวกนั้นหรือทำการร่นวายุขึ้น หรือเสียขวัญอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ผู้ก่อการจลาจลคาดหมายไว้แล้ว กลับมีความสมัครสมานที่จะร่วมมือกันต่อสู้ปราบจลาจลนั้น เมื่อรู้ว่าไม่มีใครเข้าช่วยก็หยุดยั้งอยู่เพียงบ้านพาศี ทหารที่ยกมาจากนครราชสีมา มีจำนวนนับควรร้อยเท่านั้น ส่วนทางจังหวัดอื่น ๆ ทหารคงประจำที่เรียบร้อย ในกรุงเทพฯ มีทหารเตรียมพร้อมสำหรับปราบจลาจลนี้หลายพันคน ประกอบด้วยเครื่องอาวุธที่ดีกว่าทหารของผูก่อการจลาจลที่ยกมานั้นเป็นอันมาก เป็นอันว่าทหารฝ่ายรัฐบาลพร้อมเพรียงกันเต็มทั้งทหารบกทหารเรือ ฉะนั้นรัฐบาลจึงมีความมั่นใจว่าสามารถจะปราบการจลาจลนี้ได้โดยพลันและจะได้อธิปไตยรัฐธรรมนูญ และความสงบสุขของประชาชนไว้เป็นแน่แท้ ขอให้อาณาประชาราษฎรอย่าได้มีความหวาดหวั่น จงรักษาความสงบและประกอบกิจการต่าง ๆ ตามปกติเช่นเคย

พ. อ. พระยาพลพลพยุหเสนา
นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๓

เนื่องจากคำแถลงการณ์สองฉบับที่รัฐบาลได้โฆษณาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่บังเกิดขึ้นในเวลานี้ รัฐบาลขอแถลงต่อไปถึงข้อความที่สืบทราบว่า มีผู้บุยงส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจผิด และลบลวงทหารให้เชื่อในสิ่งอันไม่เป็นจริง ข้อสำคัญนั้นผู้บุยงได้อ้างว่า การที่รัฐบาลเรียกหลวงประดิษฐมนูธรรมกลับ จะเป็นช่องทางให้หลวงประดิษฐมนูธรรมดำเนินการแบบคอมมิวนิสต์ ข้อนี้รัฐบาลขอปฏิเสธเด็ดขาดว่า หลวงประดิษฐมนูธรรมมิได้มีเจตนาที่จะดำเนินการแบบคอมมิวนิสต์และผู้ที่อยู่ในคณะรัฐบาลนี้จะไม่มีใครยอมให้ใครใดดำเนินการแบบคอมมิวนิสต์เลยเป็นอันขาด รัฐบาลได้ประกาศนโยบายแล้วอย่างไรก็จะดำเนินการตามที่ได้ประกาศ ส่วนหลวงประดิษฐมนูธรรมก็มั่นคงตลอดย่ำๆ ฉะนั้นข้อหาของญ่อกการจลาจลคังที่กล่าวข้างต้นนั้น จึงไม่เป็นความจริง และเป็นข้อที่พลอยอ้างเพื่อเหตุเท่านั้น และทางสืบสวนของรัฐบาลก็ได้ความแน่ชัดว่าแผนการจลาจลอันนี้ ได้ตระเตรียมมาเป็นเวลานานก่อนที่รัฐบาลจะได้ตกลงเรียกหลวงประดิษฐมนูธรรมกลับ อนึ่ง มีข้อกล่าวหาอีกอย่างหนึ่งว่ารัฐบาลนี้มีเจตนาจะทำร้ายเจ้านายข้อนี้ก็ไม่จริง ใครคิดก็ว่าไปตามผิด ข้อหาอีกข้อหนึ่งคือหาว่ารัฐบาลนี้จะดำเนินการปกครองแบบวิปถิก ซึ่งเป็นความเท็จอย่างร้ายแรง รัฐบาลหรือบุคคลใดในคณะรัฐบาลไม่เคยทำเช่นนั้นเลย เพราะมีความมุ่งหมายแต่จะรักษารัฐธรรมนูญ มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นองค์ประมุขของชาติ นอกจากนี้ยังมีข้อกล่าวหาอีกหลายประการซึ่งล้วนเป็นความเท็จและรัฐบาลไม่จำเป็นต้องแกข้อหาทุกเรื่องไป แต่ขอให้ประชาชนมีใจหนักแน่น อย่าหลงเชื่อคำยุยงป่าวประกาศของผู้ที่คิดประทุษร้ายต่อประเทศและชาติเลยเป็นอันขาด

พ.อ. พระยาพลพลพหุเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๔

เนื่องจากที่รัฐบาลได้แจ้งเหตุการเจรจาในคำแถลงการณ์ ๓ ฉบับแล้วนั้น บัดนี้ รัฐบาลขอแจ้งให้ประชาชนทราบว่า มีกองทหารจลาจลกองหนึ่งได้เคลื่อนลงมาจนถึงเกือบใกล้ สถานีบางเขน กองทหารกองนี้มีแต่อาวุธปืนสั้น ได้ยกเข้ามาตั้งอยู่ในแนวที่ตั้ง กองทัพทาง กรุงเทพฯ สามารถจะเข้าเป็นใหญ่ยิ่งให้ระจกักระจายไปได้ แต่กองทหารทางกรุงเทพฯ ได้ลงมือ ไขกัำลังอาวุธทันที เพราะไม่ปรารถนาจะทำร้ายคนไทยด้วยกันเอง จึงได้พยายามเจรจา ใกล้เคียงให้เป็นที่เรียบร้อย แต่กองทหารก่อการจลาจลนั้นไม่ยอมผ่อนผันปฏิบัติตามคำสั่งของ รัฐบาล จึงเป็นการจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องทำการระดมยิงเพื่อขับไล่ผู้ที่เป็นศัตรูต่อชาติบ้านเมือง ทั้งนี้รัฐบาลจำต้องทำโดยเด็ดขาด ถ้าหาไม่รัฐบาลก็จะไม่สามารถปราบการจลาจลได้ จึงขอ ประชาชนอย่าได้ตื่นตกใจในการกระทำของรัฐบาล ซึ่งต้องรักษารัฐธรรมนูญและความเรียบร้อย ของประเทศ

พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่งการฉบับที่ ๕

เนื่องจากการที่รัฐบาลจะต้องใช้วิธีปราบปรามการจลาจลดังกล่าวมาแล้วในคำสั่งการฉบับที่ ๕ นั้น ก็จำเป็นต้องจัดการรักษาความสงบภายในอย่างเคร่งครัด รัฐบาลจึงเห็นสมควรประกาศใช้กฎอัยการศึกในจังหวัดใหญ่ทหารบกกรุงเทพฯ เมื่อได้ใช้กฎอัยการศึกแล้วเช่นนี้ อำนาจการปกครองย่อมตกอยู่แก่ทหาร ฉะนั้นให้ราษฎรเชื่อฟังคำสั่งของทหาร และปฏิบัติให้ชอบด้วยกฎอัยการศึกทุกประการ

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

วังปารุสกวัน

วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

คำสั่งการฉบับที่ ๕

(เพิ่มเติม)

ตามคำสั่งการฉบับที่ ๕ ว่าให้ใช้กฎอัยการศึกในจังหวัดใหญ่ทหารบกกรุงเทพฯ นั้น ได้มีแถลงการณ์แก้ไขเพิ่มเติมออกเมื่อเวลาประมาณ ๑๖ น.เศษ วานี้ว่า ให้ใช้กฎอัยการศึกในท้องที่มณฑลกรุงเทพฯ และอยุธยา

วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๖

ควยในวันนี้รัฐบาลได้รับจดหมายหลายฉบับจากผู้รักชาติและรักรัฐธรรมนูญ มีความ
 ตองกันว่า เมื่อใดที่ทราบว่ามิฉะนั้นผู้ก่อการจลาจลจริงใจจะทำลายรัฐธรรมนูญและความสงบในบ้าน-
 เมือง ก็เต็มใจที่จะทำการเสียสละพลีเพื่อชาติเพื่อประเทศและเพื่อรัฐธรรมนูญ ผู้ที่มีจดหมาย
 มานี้คือ คณะทหารอาสา คณะนักเรียนกฎหมาย และกรรมกรหลายประเภท ที่ควบคุมกันเป็น
 สมาคม คือ กรรมกรโรงงานช่างแสง กรรมกรโรงงานอากาศยาน กรรมกรโรงงานมักกะสัน
 กรรมกรเรือจ้าง กรรมกรโรงงานปูนซีเมนต์ และกรรมกรรถยนต์รับจ้าง.....
 คณะทหารอาสา นักเรียนกฎหมาย และกรรมกรเหล่านี้ได้ประชุมลงมติพร้อมกันเป็นเอกฉันท์ใน
 อันที่จะร่วมมือกับรัฐบาลเข้าทำการปราบปรามจลาจลเพื่อรักษารัฐธรรมนูญและความสงบแห่งชาติ
 ได้ทุกเมื่อ กรรมกรแห่งสยามพร้อมที่จะสละชีพเพื่อชาติ และเข้าประจำในแนวรบในแนวหน้าที่สุด
 ที่เดียว รัฐบาลมีความชอบใจอย่างยิ่งในการที่คณะทหารอาสา คณะนักเรียนกฎหมาย และคณะ
 กรรมกรได้แสดงความจงรักภักดีต่อชาติและรัฐธรรมนูญให้เห็นประจักษ์ และรัฐบาลจะได้หาทาง
 ไขก้างของคนที่จงรักภักดีอันนี้ให้เป็นประโยชน์แก่ชาติ รัฐบาลมั่นใจอยู่เสมอว่า จะสามารถปราบ
 การจลาจลนี้ลงได้โดยเร็วและรัฐบาลจะไม่ลดหย่อนหรือถอยในการที่จะรักษาชาติและรัฐธรรมนูญ
 ให้มั่นคงอยู่ ทหารผู้กล้าหาญ ทหารผู้รักชาติ และรักรัฐธรรมนูญของเราได้เตรียมพร้อมที่จะสละ
 เลือดหยกสุดท้ายของเราเพื่อต่อสู้ ความทุจริตเห็นแก่ตัวและพองอองอำมหิตต่อชาติ ก่อการ
 จลาจลซึ่งเรารู้ยู่ดีแล้วว่าการกระทำของเขานั้นจะเป็นภัยแก่ชาติอย่างมาก

(..... = ชาคหายไป)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๘

(ออกตอนกลางคืนวันที่ ๑๒)

ควรมีบางคนเข้าใจผิดไปว่า การกระทำของผู้ออกการจลาจลที่เป็นอยู่ในเวลานี้ เป็นการกระทำเพื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่อันที่จริง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงแสดงให้ปรากฏชัดว่า ทรงเสียพระราชหฤทัยอย่างยิ่งที่ได้ทรงทราบเรื่องเช่นนี้ และการกระทำดังนี้เป็นการขัดกับพระราชประสงค์ซึ่งปรากฏในพระราชกระแสที่เจ้าพระยาบวรพงศ์ ผู้สำเร็จราชการพระราชวัง ได้นำมายื่นต่อนายกรัฐมนตรี สำหรับพระราชกระแสฉบับนี้รัฐบาลได้พิมพ์ออกแจกจ่ายให้ประชาชนทราบแล้ว พร้อมทั้งสำเนาโทรเลขที่รัฐบาลได้มีกราบบังคมทูลพระกรุณาต่อพระราชกระแสไป ทั้งนี้ยอมเป็นพะยานอันแน่ชัดว่า ในเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องแก่ชีวิตจิตใจของประเทศครั้งนี้ รัฐบาลนี้เป็นฝ่ายถูกต้อง และการกระทำของพวกก่อกองการจลาจลนั้นเป็นเหตุกระทำคามโหมกัสน์เสียพระราชหฤทัยให้แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะเป็นการผิดพระราชประสงค์อย่างแน่ชัด ฉะนั้นการกระทำของพวกก่อกองการจลาจลนี้จึงเป็นการประทุษร้ายต่อชาติ ต่อพระมหากษัตริย์ และต่อรัฐธรรมนูญ ขอให้ประชาชนทั้งหลายที่รักชาติรักพระมหากษัตริย์ และรักรัฐธรรมนูญ จงอย่าได้เอาใจไปเอื้อเพื่อหรือหลงเชื่อถ้อยคำของผู้ออกการจลาจลเลยเป็นอันขาด ขอให้รัฐบาลได้มีโอกาสปราบการจลาจลให้ราบคาบเพื่อสันติสุขของพลเมืองทั่วไป และเพื่อบรรเทาความหนักพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พ.อ. พระยาพลพลพูนเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๖

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๔

รัฐบาลขอแจ้งให้ประชาชนทราบ เหตุการณ์ที่ติดต่อกันมาดังต่อไปนี้
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสียดพระราชทรัพย์ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้เพียงไร
 รัฐบาลก็มีความเสียใจเช่นเดียวกัน เป็นการแน่นอนว่าทางฝ่ายผู้ก่อการจลาจลไม่มีอาวุธก็อย่างไร
 และทางรัฐบาลสามารถจะเข้าไปใหญ่ระดมยิงให้ย่อยยับไปได้ทันที แต่การทำดังนั้น รัฐบาลก็ได้นึก
 ถึงหัวอกคนไทยอยู่มากเต็มที พวกก่อการจลาจลได้กระทำให้ประวัติศาสตร์ของสยามเข้าสู่สมัย
 อันน่าอนาถใจที่คนไทยจะต้องฆ่าฟันกันเอง การเข้าไปใหญ่ยิ่งไปนอกจากจะทำลายชีวิตพลทหาร
 ซึ่งไม่รู้อาจะจริงแล้วยังจะเป็นการทำลายชีวิตและทรัพย์สินสมบัติของพลเมืองอีกด้วย ทางรัฐบาล
 ได้สืบไต่ความว่า บรรดาพลทหารที่ยกมาครั้งนี้ โดยเฉพาะคือทหารช่างอยุธยา ซึ่งยกลงมาถึง
 บ้างเท่านั้น ก็ถูกหลอกลวงมาล้อมรบ ทางรัฐบาลเป็นห่วงใยทางอยุธยาอยู่ จึงได้ส่งเรือรบขึ้น
 ไปรักษาความเรียบร้อยทางอยุธยาไว้

รัฐบาลใคร่ให้คนไทยทั่วประเทศได้ทราบตระหนักในเหตุการณ์ครั้งนี้ว่า การกระทำของ
 พวกก่อการจลาจลนั้นเป็นการหลอกลวงพาเอาทหารเข้าไปสู่กองเพลิง การที่ทหารที่อยู่ในความ
 บังคับบัญชาของพวกก่อการจลาจลจะเข้าไปทำการรบพุ่งครั้งนี้ มิใช่เป็นการผูกเงี้ยวของทหาร
 กลับเป็นการกระทำร้ายต่อชาติ ต่อพระมหากษัตริย์ และต่อรัฐธรรมนูญ และที่น่าเสียใจที่สุดก็คือ
 ชีวิตของพลทหารจะต้องเสียไปด้วยความมักใหญ่ใฝ่สูง หวังประโยชน์ของพวกก่อการจลาจล การ
 ที่ทหารถูกหลอกลวงเอามาเช่นนี้ พอแม่ญาติพี่น้องของทหารซึ่งอยู่ข้างหลังจะได้รับความทุกข์
 โทมนัสอย่างสาหัส เมื่อเป็นดังนี้ การกระทำของพวกหัวหน้าก่อการจลาจลก็เป็นกระทำของ
 พวกกองโจรเท่านั้น

อย่าหวังเลยว่ากองทัพของพวกก่อการจลาจลจะเอาชนะกองทัพของรัฐบาลได้ เพราะ
 นอกจากกำลังกาย กำลังอาวุธแล้ว กองทัพของรัฐบาลยังมีกำลังใจและความกลมเกลียวกันทั้ง
 ทหารบกและทหารเรือ แสดงความสามัคคีอันเลิศในประวัติการณ์ของทหาร ถึงแม้ว่าจะได้มีการ
 การกระทบกระทั่งกันบ้างที่สะพานพระพุทธยอดฟ้าก็เป็นโดยการเข้าใจผิดเท่านั้น กำลังใจของ

รัฐบาลมีมากอยู่ เพราะรัฐบาลเป็นฝ่ายถูกต้อง เป็นฝ่ายกองทัพรักษารัฐธรรมนูญ เป็นฝ่าย
รักษาความสงบเรียบร้อยและอิสรภาพของชาติ และเป็นฝ่ายที่ทำถูกต้องพระราชประสงค์ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๕

ด้วยในการที่รัฐบาลมีภาระปราบปรามการจลาจลอยู่นี้ ได้มีทหารกองหนุนจำนวนมากมา
รายงานตัวต่อรัฐบาลและขอทราบว่าจะได้รับมอบหน้าที่อันใดบ้าง ความจริงในการเช่นนี้ถ้าหาก
ว่ารัฐบาลต้องการกำลังของทหารกองหนุนก็คงจะได้เรียกระดม แต่การที่ทหารกองหนุนมารายงาน
ตัวขอทราบหน้าที่ก่อนเรียกระดมพลเช่นนี้ย่อมเป็นที่น่าปลื้มยินดีในความสามัคคีของทหาร และ
ความรักชาติ รักรัฐธรรมนูญอย่างยิ่ง

ซึ่ง ในเวลาเดียวกันนี้บรรดาลูกเสือสวนกุหลาบได้มีจดหมายมาแจ้งว่า มีความยินดีที่
จะสละเลือดเนื้อเพื่อชาติสยามในยามคับขัน ขอให้รัฐบาลเรียกใช้ได้เสมอ ในเรื่องนี้ก็เป็น
ที่น่าปิติยินดีอย่างยิ่ง และน่าชมเชยความกล้าหาญของลูกเสือสวนกุหลาบที่เตรียมพร้อมจะพลีเพื่อชาติ

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๐

เนื่องจากทหารบกกับทหารเรือได้ใช้ปืนยิงกันขึ้นเล็กน้อยที่สะพานพระพุทธรูปยอक्षा เมื่อเช้าวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ นั้น รัฐบาลเห็นว่าจำเป็นจะต้องแถลงการณ์ให้ประชาชนทราบสาเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดและตระหนกตกใจเกินกว่าเหตุ

การที่เกิดเหตุขึ้นนั้นคงเป็นด้วยความเข้าใจคลาดเคลื่อน โดยที่ทหารบกเป็นเจ้าหน้าที่รักษาสะพานพระพุทธรูปยอक्षा เมื่อเห็นเรือจะผ่านสะพานลงไปทางใต้จึงห้าม บางทีทหารเรือจะยังไม่ทันทราบเรื่องสิ่งรักษาสะพานเพราะยังมิได้รับคำสั่งนั้นก็อาจเป็นไปได้ จึงพยายามจะผ่านลงไป ทหารบกซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รักษาสะพานจึงได้ใช้อาวุธ

การทำอันตรายกันเองโดยเข้าใจผิดดังเรื่องนี้เป็นเวลาปราบปรามจลาจลย่อมมิได้เนื่อง ๆ ไม่เป็นการแปลกประหลาดอย่างใด ขอประชาชนทั้งหลายอย่าได้ตระหนกตกใจถึงเหตุที่เกิดขึ้นนั้นเลย เวลานี้ได้ปรองดองกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๑

ควยปรากฏว่ามีคำแถลงการณ์ฉบับหนึ่งพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ดีดธรรมดาแจกจ่ายไปเป็น
ใจความบอกนามผู้ถูกควบคุม รัฐบาลขอแจ้งว่า รัฐบาลไม่เคยแถลงการณ์ต่อมหาชนโดยพิมพ์
ควยเครื่องพิมพ์ดีดธรรมดาเลย นอกจากพิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีกรุง ไทยใหม่ ประชาชาติ กับพิมพ์
ควยเครื่องโรเนียว และลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันต่าง ๆ เท่านั้น อนึ่ง รัฐบาลไม่เคย
แจ้งนามผู้ถูกจับหรือถูกควบคุมเลย และเพื่อจะป้องกันมิให้มีคำแถลงการณ์ปลอมขึ้นอีกต่อไป
รัฐบาลจึงจะเลิกการพิมพ์ควยเครื่องโรเนียว ฉะนั้นคำแถลงการณ์ของรัฐบาลตั้งแต่วันที่ ๑๑
เป็นต้นไปจะได้ให้พิมพ์ออกทางโรงพิมพ์ควยแทนพิมพ์ ไม่ใช่ตัวพิมพ์ดีด โรงพิมพ์ที่จะได้รับหน้าที่
พิมพ์คำแถลงการณ์เวลานี้มี ๕ แห่ง คือ โรงพิมพ์ไทยห่ม โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ โรงพิมพ์
ศรีกรุง โรงพิมพ์ไทยใหม่ และโรงพิมพ์ประชาชาติ และต่อไปจะมีโรงพิมพ์ได้รับหน้าที่ช่วยเหลือ
อีกจะได้แจ้งให้ทราบภายหลัง ในท้ายคำแถลงการณ์เหล่านั้นจะได้มีตราหรือเครื่องหมายของ
โรงพิมพ์ที่ได้รับหน้าที่พิมพ์ควย ฉะนั้น ถ้าไปปลิวโคไม่ตรงควยลักษณะข้างต้นนี้ ให้เข้าใจว่า
ไม่ใช่ของรัฐบาล

อนึ่ง ท่อไปนี้การแจกใบปลิวของรัฐบาลนั้นผู้แจกจะมีเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตำรวจคุม
ไปควย ผู้ใดแจกใบปลิวโดยไม่มีทหารเรือ หรือตำรวจควบคุมจะต้องถูกจับทันที

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

วังปารุสกวัน

วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๒

ทหารและราษฎรทั้งหลาย

ความเชื่อใจของท่านที่แลวมานั้นทำให้เราลอลงไคอย่างมากมาย ขอให้เข้าใจว่า
 ที่มีผู้คิดก่อการกำเริบและชักชวนท่านทั้งหลายให้หลงตามไปคือนั้น ย่อมเป็นภัยต่อชาติของเรา
 อย่างยิ่ง เป็นต้นว่า การค้าขายของชาวเราซึ่งกำลังตกต่ำอยู่แลวก็จะต้องทรุดลงไปอีก ความ
 สงบสุขของชาวเราอันเคยมีมาแต่ก่อนก็ต้องสั่นสะเทือนกลายเป็นความลำบากยากแค้น ก็เพราะ
 พวกเหล่ารายนี้แท้ ๆ ที่จริงเราเป็นคนไทยด้วยกันแม้จะมีอะไรบางอย่างเข้าใจผิดอยู่ เราก็
 ควรจะทำความเข้าใจกันให้ดี เพราะรัฐบาลก็ได้พยายามอยู่เป็นหนักหนาที่จะเผยแพร่ผลแห่ง
 การปฏิบัติในการบำรุงชาติให้ราษฎรทราบ ดังนั้นก็ไม่น่าจะมีความเข้าใจผิดเกิดขึ้นได้ นอก
 จากจะเนื่องมาจากความมกใหญ่ของบุคคลบางหมู่บางคณะเท่านั้น ซึ่งมีใจมิมีน้ำใจเห็นแก่ชาติเสีย
 เลย ขอสำคัญเราไม่มีความจำเป็นอันใดที่จะมาประหารกันเองด้วยเหตุเพียงเท่านั้น ตรงกัน
 ข้าม เราควรจะร่วมมือกันเป็นเอกฉันท์อยู่เสมอเพื่อชาติของเราจะได้มีกำลังเป็นปึกแผ่นมั่นคง
 ตลอดไป อยางไรก็ตาม แมพวกก่อการร้ายจะไคทำอะไรไปแลวนั้น เวลานั้นทางกรุงเทพฯ ก็
 ยังมีรัฐบาลที่มั่นคงอยู่ตามเดิมไม่มีเปลี่ยนแปลง ราษฎรโดยทั่วไปแม้กระทั่งชาวต่างประเทศก็
 พอใจรัฐบาลนี้ ไม่มีความผิดประหลาดเกิดขึ้นดังคำลอลงของพวกเหล่ารายนั้นเลย การที่
 พวกก่อการกำเริบเหล่านั้นปล่าวประกาศว่ามีกำลังอยู่มากมาย รวมขึ้นจากทหารที่นครราชสีมา
 อุดรธา นครสวรรค์ และที่อื่น ๆ ทั่วไปทางเหนือ นั้น ความจริงมีทหารอยู่ไม่ถึง ๕๐๐ คน ที่
 ก่อการกำเริบถึงกับบังอาจเข้ายึดกรมอากาศยานของเราไว้ ทหารเหล่านั้นถูกหลอลงมา
 ด้วยความไม่รู้หนังสือ และมีเฉพาะ ๒ จังหวัดเท่านั้น คือจากนครราชสีมาบางส่วน และจาก
 อุดรธาบางส่วน ทหารตามจังหวัดอื่น ๆ นอกจากนั้นยังเคารพในรัฐบาลของเราอยู่ตามเดิม
 และพร้อมที่จะสละชีพเข้าช่วยชาติโดยทำการกระหนาบพวกเหล่ารายลงมาจากทางเหนือ
 พร้อมกับกองทัพทางฝ่ายพระนครนี้จะทำการขึ้นไปทางใต้

ในที่สุดขอให้พวกเราชาวไทยทั้งหลายจงรู้สึกกันเสียใหม่ ตามที่ได้อธิบายมานี้ และ
 จงมั่นใจเถิดว่า ความไม่สงบของชาติเรานั้นจะสิ้นสุดลงในเร็ว ๆ นี้ โดยพวกเราร่วมมือกัน

ไม่ยอมช่วยเหลือควยประการใด ๆ แก่ผู้ก่อการร้ายเหล่านั้น ส่วนรัฐบาลก็จะกำจัดผู้เป็นศัตรู
คิดทำลายชาติให้สิ้นไปโดยเร็ว ถ้าหากเขาเหล่านั้นยังทนงองอาจต่อความไม่สงบแก่ประชา-
ราษฎร์ และคุกคามรัฐบาลอยู่ต่อไป

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน

วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

"ประชาชาติ วันอาทิตย์ที่ ๑๕ ต.ค. ๗๖"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๓

ในการปราบปรามพวกจลาจลครั้งนี้ ข้าราชการทั้งนายทหารบก ทหารเรือ และตำรวจ ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดียิ่ง สมควรได้รับความไว้วางใจของอาณาประชาราษฎร์และของ รัฐบาล ทางการจึงขอยกย่องชมเชยจารึกไว้ในประวัติของราชการอีกส่วนหนึ่ง และถ้าผู้ใดทำ ความชอบพิเศษก็จะได้รับความชอบเป็นพิเศษยิ่งขึ้น

อนึ่ง ในการนี้มีเรื่องพิเศษที่รัฐบาลเห็นควรแถลงให้ประชาชนทราบ ว่ามีนักบินหลายคน ที่ตกอยู่ทางฝ่ายพวกก่อกองการจลาจล ได้นำเครื่องบินหนีพวกก่อกองการจลาจลและแยกออกจากฝูงของ พวกนั้น เข้ามาสมทบกำลังของรัฐบาล และนำความลับมาแจ้งแก่คณะรัฐบาล เป็นประโยชน์แก่ ราชการเป็นอันมาก รัฐบาลเห็นว่าการกระทำของนักบินเหล่านี้ควรได้รับความยกย่องเป็นพิเศษ ทัณฑ์ จึงได้เลื่อนยศให้ตามสมควรแก่ความชอบ

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๔

รัฐบาลปรารถนาให้ประชาชนทราบว่า รัฐบาลนี้ได้ทำความพยายามอย่างยิ่งที่จะปราบ
การจลาจลร้ายนี้ด้วยความปรานี รัฐบาลได้ให้โอกาสหลายหนหลายครั้งมา เพื่อให้คณะกรรมการ
จลาจลเลิกการกระทำที่ผิดนั้นเสีย แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เช่นกองทหารที่เข้ามาอยู่ในแนวบางเขน
นั้น รัฐบาลอาจยิงเสียได้ทันที แต่รัฐบาลก็ได้พยายามพูดจาปรานีปรานอมขอให้ทหารเหล่านั้น
วางอาวุธเสีย แต่ถึงแม้ปรากฏในขั้นต้นว่าทหารเหล่านั้นอาจยอมตกลงได้ก็ดี ในที่สุดก็ไม่มีที่
ตกลงกันได้ ฉะนั้นการที่รัฐบาลจะต้องใช้อาวุธปราบปรามก็นับว่าเป็นการจำเป็นที่จะต้องทำเพื่อ
ป้องกันชาติและประชาชน ฉะนั้นถ้าหากว่ารัฐบาลจะต้องใช้อาวุธบ้าง ก็ขอให้ทราบว่าเป็น
การจำเป็นอย่างแท้จริง มิใช่ว่าจะทำความทารุณอย่างไรก็ได้ อันที่จริงรัฐบาลได้ควบคุมด้วย
มากที่สุดที่จะทำได้แล้ว และการที่ได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ มานั้นก็เพราะความอดุลด้วยตนเอง
แต่ในที่สุดเมื่อรัฐบาลเห็นปรากฏว่าไม่สามารถจะใช้วิธีละม่อมได้แล้ว ก็จำต้องใช้อำกำลังอาวุธ
บังคับบ้าง แต่รัฐบาลจะทำเพียงเท่าที่จำเป็นแก่การปราบปราม จะไม่ทำทารุณกรรมประการใด
เลย

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

"ประชาชาติ ฉบับวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ต.ค. ๗๖"

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๕

ในการสู้รบที่ คมัยตันครั้งนี้ มีบางคนเข้าใจไปว่าเป็นการสู้รบกันระหว่างพวก ระหว่าง คณะ ซึ่งคนไทยด้วยกันฆ่ากันเอง การที่คนไทยด้วยกันฆ่ากันเองนั้นนั้น ก็เป็นที่น่าเสียใจอย่าง ที่สุด แต่ที่จะเรียกว่าเป็นการสู้รบกันระหว่างพวกระหว่างคณะหรือเป็นการแย่งอำนาจกันระหว่าง บุคคลนั้น ไม่ถูกต้อง เพราะการรบสู้ในครั้งนี้เป็นการที่มีพวกกบฏพวกโจรขึ้น ซึ่งรัฐบาลต้อง ปราบกองโจรนั้นโดยแท้ ที่ว่าปราบกบฏนั้น ก็โดยเหตุที่การกระทำของพวกพวทองอาจเหล่านี้ เป็นการกบฏต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแก่ประชาชน เป็น การกบฏต่อชาติ เพราะเหตุที่รัฐธรรมนูญนั้นได้ประกาศเป็นของชาติแล้ว เป็นการกบฏต่อ ประเทศ เพราะเหตุที่พวกกบฏกระทำการครั้งนี้ยอมทราบบอกว่าการกระทำของเขาจะบังเกิด ความเสียหายแก่ประเทศอย่างมาก และการกระทำของพวกนี้เป็นกบฏต่อองค์พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว เพราะเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพขององค์พระประมุขแห่งชาติ และเป็น การผิดพระราชประสงค์ ทั้งทำให้เกิดความทุกข์โศกเศร้าแก่พระองค์เป็นอย่างยิ่ง

ที่ว่าปราบกองโจรนั้น ก็เพราะการกระทำของพวกนี้เป็นกรกระทำของโจรตั้งแต่แรกมา พวกนี้ได้กระทำการบังคับขู่เข็ญเอาเงินคลังจากจังหวัดต่าง ๆ มาใช้ในการนี้ และเก็บไว้สำหรับ ตัวเพื่อเตรียมหนีในเมื่อการไม่สำเร็จตามความประสงค์ของเขา พวกหัวหน้ากบฏเหล่านั้นได้ เตรียมเงินที่รีบและยี่ดมานั้นไว้สำหรับตัวและเตรียมพร้อมที่จะหนีจากพระราชอาณาเขตต์ ใน เมื่อเขาไม่สามารถต่อสู้กับรัฐบาลได้แล้ว ผู้ที่จะต้องประสพภัยแห่งความตายหรือได้รับความ ทุกข์ลำบากอย่างน่าสงสารก็คือทหารที่ถูกหลอกลวงเอามาเนื่องจากเหตุนี้ รัฐบาลจึงประกาศ ใ้หลวงวิไลแก่ผู้ที่สามารถจับพวกหัวหน้า ๔ คน เพราะทราบอยู่แล้วว่าพวกนี้เตรียมหนีและจะพา เงินทองของแผ่นดินไปด้วย และเงินที่ยึดได้จากคลังจังหวัดต่าง ๆ นี้เป็นเลือดเนื้อของราษฎร ทุก ๆ บาท โดยเหตุที่การกระทำของพวกนี้เป็นกบฏและโจร รัฐบาลจึงต้องทำการปราบกบฏ และปราบโจร รัฐบาลมิได้ลืมเลยว่าเหตุการณ์เรื่องนี้เป็นการที่คนไทยจะต้องเสียชีวิตกันบ้าง เนื่องจากกรกระทำของพวกกบฏและพวกโจรเหล่านี้ ขอนี้รัฐบาลเสียใจอยู่เป็นที่สุด แต่ไม่ว่า เป็นรัฐบาลนี้หรือรัฐบาลไหน ถ้าหากเป็นรัฐบาลที่ทำการเพื่อประเทศเพื่อชาติโดยจริงแล้ว ก็จะต้องทำการปราบกบฏปราบโจรให้มีความเรียบร้อยราบคาบในแผ่นดิน และบันดาลสันติสุขให้แก่

ประชาชน อันการที่คนชาติเดียวกันมาพ้องกันเองนั้น เมื่อฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาล อีกฝ่ายหนึ่งเป็นกบฏ และฝ่ายกบฏจะหักทลายเอาชนะให้จงได้ ฝ่ายรัฐบาลก็จำต้องไขกำลังปราบ รัฐบาลขอขบใจประชาชนที่เอาใจช่วยรัฐบาลในการกระทำอันถูกต้อง และขอยกย่องทหารผู้กล้าหาญ ทหารของชาติ ทหารของพระมหากษัตริย์ และทหารของรัฐธรรมบัญญัติ อันเป็นมิ่งขวัญของสยามได้กระทำการควยความแก่กล้า ทหารทุกคนได้ขอเข้าเป็นแนวหน้าและชิงกันสละชีพเพื่อความเป็นธรรมและความเรียบร้อยของประเทศ

ทหารของฝ่ายรัฐบาลจะเป็นฝ่ายชนะโดยแน่แท้ ขอที่นำวิศกมือน้อยอย่างเดี๋ยวกคือ พวกหัวหน้ากบฏอาจหลบหนีไป ขอให้ประชาชนช่วยกันจับกุมไว้ให้จงได้ เพราะถ้าหากเขาหนีไปได้ก็จะพาเอาเงินทองซึ่งเป็นเลือดเนื้อของประชาชนไปเสียเป็นอันมาก

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๖

ด้วยทราบว่าทางฝ่ายพวกกบฏไต้ปังกับผู้วาระาชการจังหวัดและนายอำเภอให้ประกาศ
เรียกระดมทหารกองหนุนและทหารประจำการปีที่ ๒ ที่ปล่อยลาพักให้กลับเข้ามายังกรมกอง

รัฐบาลขอแจ้งให้ประชาชนในท้องที่ซึ่งถูกพวกกบฏบังคับให้ผู้วาระาชการจังหวัดและนาย
อำเภอประกาศเรียกระดมหรือเรียกทหารประจำการปีที่ ๒ ที่ลาพักให้กลับมายังกรมกองนั้น
ทราบว่า จงอย่าได้เชื่อถือความประกาศนั้นเป็นอันขาด

ขณะนี้รัฐบาลยังมีใ้ประกาศเรียกทหารกองหนุนแห่งใดเข้ารับราชการเลย เป็นแต่
เพียงเรียกทหารประจำการปีที่ ๒ ที่ลาพัก เฉพาะแต่ที่สังกัดหน่วยทหารซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ
แห่งหนึ่ง กับที่ราษฎรอีกแห่งหนึ่งเท่านั้น

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

ผู้บัญชาการทหาร

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๗

เท่าที่คัดตรวจตามถนนต่าง ๆ ในพระนครโดยรอบแล้วปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจมาก ที่ได้
 แลเห็นอาณาประชาราษฎร์ต่างคำในกิจธุระแห่งตนโดยปรกติ มิได้มีการตื่นเต้นและหวาดหวั่น
 ควบประการใดเลย นอกจากนี้รัฐบาลยังได้เล็งเห็นถึงความรักชาติและความอุทิศสละหะมานะของ
 เพื่อนไทยทั้งหลายทุกวัย อาทิเช่น การช่วยรักษาการณ์ของเหล่าลูกเสือ ได้เป็นไปอย่างละมุน
 ละม่อมและเคร่งครัดหน้าที่เป็นอย่างดี ส่วนทางฝ่ายตำรวจก็มีความอุทิศสละหะและเคร่งครัดต่อ
 หน้าที่ดุจเดียวกัน เป็นอันหวังได้อย่างแน่นอนว่า จะไม่มีเหตุอย่างใดที่จะทำให้เกิดความสงบราบคาบ
 เสียหาย รัฐบาลขอแสดงความขอบใจบรรดาผู้ที่มีส่วนร่วมเมื่อกระทำกิจการของชาติอย่างสุดซึ้ง
 รัฐบาลหวังใจว่าประชาชนคงจะได้กระทำหน้าที่พลเมืองดีดังที่ได้แสดงมาแล้วในวันก่อน ๆ เช่น
 การระงับและแจ้งให้เจ้าหน้าที่จัดการแก๊วซึ่งกวนให้เกิดความปั่นป่วนควยการกระจายข่าวอสุศล
 อันเป็นสิ่งที่ไม่มีมูลแห่งความจริง

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๘

ด้วยทางราชการได้ทราบข่าวมาว่า พวกกบฏที่เยาว์ป่าขาวในบางแห่งเช่นในอยุธยา
 วาการกระทำของเขาในครั้งนี้เป็นการช่วยเหลือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้กลับได้พระราช-
 อำนาจเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และว่าถ้าวหากไม่ช่วยไว้ในครั้งนี้รัฐบาลนี้จะกระทำอันตรายแก่
 องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การป่าขาวอันนี้ยอมแสดงให้เห็นแน่ชัดในความตั้งใจของพวกกบฏว่าจะเลิกสม-
 รัทธรรณบุญ และให้เมืองไทยกลับมีสมบูรณาญาสิทธิราชย์เหมือนอย่างเดิม ทั้งนี้ยอมเป็นเจตนา
 อันแน่แท้ของพวกกบฏที่แลเห็นชัดอยู่ทุกทาง แต่ขอให้อางว่า จะทำสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวนั้น เป็นการจงใจกล่าวเท็จให้ราษฎรหลงเชื่อ พวกนี้ยอมทราบดีว่า ถึงอย่างไรพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่ทรงยอมรับกลับเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ถ้าพวกนี้ไ้ชัยชนะ และ
 กลับทำให้กรุงสยามมีสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้นจะ
 ลาออกจากราชสมบัติทันที เพราะไม่ทรงสามารถจะทำให้มีคัมภีร์ปฏิญาณถึงกับจะกลับทรงรับเป็น
 สมบูรณาญาสิทธิราชย์ใหม่ได้ เมื่อเป็นดังนั้น ตำแหน่งสมบูรณาญาสิทธิราชย์คงจะตกอยู่แก่หัวหน้า
 กบฏ เป็นการเปลี่ยนกษัตริย์ เปลี่ยนราชวงศ์ รัฐบาลมีเหตุผลทุกทางที่จะเชื่อว่าการจะเป็นดัง
 วนั้น

ส่วนที่ว่ารัฐบาลนี้จะกระทำอันตรายต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น เป็นการ
 กล่าวที่ใส่ร้ายโดยแท้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเองได้ทรงแสดงความเสียพระราชหฤทัย
 ในการกระทำของพวกกบฏในครั้งนี้เป็นอันมาก และไม่มีเหตุผลอันใดจะสนับสนุนข้ออ้างที่ว่า
 รัฐบาลนี้จะทำร้ายพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การกล่าวร้ายใส่ความด้วยความเท็จนั้น พวกกบฏได้ทำอยู่เป็นอันมาก รัฐบาลนี้เชื่อมั่น
 ในความสุจริต และขออย่าให้ประชาชนหลงเชื่อในการป่าขาวหลอกลวงที่เขากำลังทำอยู่นั้นเลย

พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๑๘

ควยตามข่าวที่รัฐบาลได้รับมาทั้งเป็นทางราชการและทางส่วนตัวบุคคล ซึ่งแจ้งถึง
พฤติการณ์ในจังหวัดต่าง ๆ ที่พวกกบฏมานานนั้น กระทำให้เกิดความรู้สึกอนาถใจเป็นอันมาก
รัฐบาลไม่ประสงค์จะบอกรายละเอียด เพราะยังเกรงว่าจะเป็นการเปิดเผยที่รายงานมา แต่เมื่อ
ประมวลข้อความตามรายงานเข้าแล้ว คงได้หัวข้อที่สำคัญดังนี้

๑. ความเดือดร้อนของประชาชนมีหัวหน้า การเข้ายึดแย่งเอาเงินคลังนั้นก็ได้
กระทำโดยทหารกรมกลางฉลวยชีวิตคน ราษฎรตามทางที่ผ่านไปได้ถูกบังคับเกณฑ์ให้ทำงานที่
พวกนี้ประสงค์ คนทุกชั้นตลอดถึงนักโทษถูกใช้ในทางที่ไม่ควรใช้ ใครทำไม่ได้อย่างใจก็ถูก
ลงโทษอย่างหนัก การกระทำเหล่านี้ย่อมเป็นความประพฤติของกองโจรโดยแท้

๒. กล่าวเท็จหลอกลวงประชาชนในเมืองต่าง ๆ โดยวิธีเอาเรือบินขึ้นไปทิ้งใบปลิว
ใบปลิวบางฉบับที่รัฐบาลได้มาข้อความกล่าวประหนึ่งว่าในพระนครเองกำลังเกิดบรรณาพันกัน
อยู่กลางเมือง เช่นความในใบปลิวของเข่าว่า "เหตุการณ์ทางฝ่ายพระนคร ฝ่ายเรากำลัง
โค่นเปรียบ" ผู้ที่ไม่ทราบความจริงก็อาจเข้าใจว่าในพระนครกำลังรบกันอยู่ แต่ในพระนครของ
เราเรียบร้อยเพียงไร ประชาชนยอมทราบอยู่ดีแล้ว ความอีกตอนหนึ่งในใบปลิวกล่าวว่า กอง
ทหารของรัฐบาลที่ทางซื่อโค่นตัวไปหมดสิ้น แต่ประชาชนยอมเห็นชัคอยู่แก่ตาเองว่า กองทัพ
ของรัฐบาลกำลังรุกไปข้างหน้า ฉะนั้นคำโฆษณาของฝ่ายกบฏจึงเป็นการกล่าวเท็จโดยปราศจาก
ความละเอียดถี่ถ้วน

๓. บุคคลที่ควรสงสารอย่างยิ่งก็คือกองทหารที่ถูกหลอกเอามา โดยเฉพาะคือทหารอุษย
ซึ่งถูกหลอกความซอมรบ และถูกเกณฑ์ให้เข้าอยู่แนวหน้า เมื่อองทหารของรัฐบาลโค่นเจรจา
ชี้แจงให้เข้าใจกันแล้ว พวกทหารอุษยาก็จะยินยอม แต่พวกกบฏคอยบังคับอยู่ข้างหลังว่าถ้ายอม
ก็จะยิงทันที ความซื่อนี้รัฐบาลโค่นทราบจากผู้ที่หนีเล็ดลอดมาแล้วถึงอาการอันน่าสงสารของทหาร
อุษยายิ่งนัก เพราะถูกพวกกบฏล่อเอามาไซตางสัตว์ อยู่ในบังคับทั้งสองข้าง จะสู้ก็ถูกกองทัพ
รัฐบาลยิง ถ้าไม่สู้ก็ถูกพวกกบฏยิง พวกนี้เลยพากันระส่ำระสาย ศพบางศพที่โค่นพบก็ตาย
อยู่ในเครื่องแต่งตัวพลเรือน แต่มีหมวกแก๊ปอยู่ข้าง ๆ แสดงให้เห็นว่ากำลังถอดเครื่องทหารหนี
แล้วถูกพวกกบฏสังหารเสีย พ่อแม่ของทหารที่อยู่ทางอุษยาก็ได้แต่จะรับความเศร้าโศกระทมทุกข์
ซึ่งนับว่าเป็นสภาพที่น่าสงสารยิ่งนัก

๕. ตามรายงานของทหารที่มาจากคอนเมืองและเข้าอยู่ทางฝ่ายรัฐบาลนั้นปรากฏว่าฝ่ายกบฏได้เลี้ยงดูทหารอย่างเลวทรามเหมือนเลี้ยงสัตว์ ในเวลานี้ทหารกำลังเห็นคเห็นยออีกโรยคลุมม มีแจะหมคกำลังลงไปทุกวัน ถ้าไม่ทำตามคำสั่งก็จะถูกสังหาร เป็นอันว่าทหารได้รับความทรมานอย่างสาหัส

พ.อ. พระยาพนตพตพยุหเสนา

นายกรัชมন্ত্রী

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๒๐

ด้วยปรากฏว่าประชาชนยังไม่ใคร่เข้าใจถึงวิธีการทางคดีใน เขตที่ได้ประกาศกฎ
อัยการศึก รัฐบาลจึงขอแถลงให้ทราบดังจะกล่าวต่อไปนี้

๑. คู่คดียาเสพติด ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม ซึ่งพลเมืองกระทำผิดขึ้นระหว่างเวลาและภายในเขต
ที่ออกกฎอัยการศึกแล้ว จะต้องถูกฟ้องและพิจารณาพิพากษายังศาลทหารทั้งสิ้น
๒. ผู้เป็นเจ้าของทุกสิ่งซึ่งประทุษร้ายเสียหาย จะเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาชญากรรมเสียเองไม่ได้
จะต้องมอบคดีใหญ่ทำหน้าที่อัยการทหารเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง
๓. จำเลยคดีอาชญากรรมจะแต่งตั้งทนายความให้แก้คดีของตนเหมือนอย่างเวลาปกติไม่ได้
๔. คำพิพากษาของศาลทหารซึ่งได้พิพากษาคดีที่เกิดขึ้นภายในเขตที่ออกกฎอัยการศึกนั้น
เป็นคำพิพากษาเด็ดขาด อุทธรณ์ฎีกาไม่ได้ .
๕. ส่วนคดีทางแพ่งคงให้ฟ้องร้องและพิจารณาพิพากษายังศาลพลเรือนตามเดิม ไม่
เปลี่ยนแปลง .

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๒๕

รัฐบาลใคร่ขอความมีให้ประชาชนทราบอีกครั้งหนึ่งว่า ในการที่รัฐบาลต้องใช้นโยบาย
 ยิงกองทหารฝ่ายกบฏนั้น รัฐบาลมิได้กระทำไปด้วยความดูรายใจเร็วเลย การปราบกบฏที่ล่าช้า
 มาถึงเพียงนี้ก็เพราะความพยายามที่จะไกล่เกลี่ยให้เลิกกันไปโดยดี ได้ไกล่เกลี่ยกันมานานแล้ว
 พวกกบฏทำที่ปะนจะยอม แล้วกลับไม่ยอม ภายหลังจะยอมแล้วกลับไม่ยอมอีก ทั้งนี้ล้วนแต่เป็น
 กลศึกของฝ่ายกบฏที่จะยืดเวลาให้เนิ่นนานเพื่อเขาได้มีโอกาสหากำลังและหลอกลวงคนต่อไปได้อีก
 ทั้งเพื่อจะหาโอกาสที่จะแย่งชิงทรัพย์สินสมบัติของราษฎร และมีราษฎรได้รับความเสียหายเพราะ
 ทหารกบฏแย่งทรัพย์สินสมบัติเอาไปเป็นอันมาก พอดีค่าทองที่บางเขนถูกกองทัพกบฏจับตัวเก็บเอาทอง
 ไป ทหารฝ่ายกบฏที่เข้ามาสวามิภักดิ์ยังกองทัพรัฐบาลให้การว่า บรรดาของดีมีค่าที่ทหารฝ่ายกบฏ
 แย่งชิงเอาไปจากราษฎรนั้น พวกชั้นนายเอาไปหมด พลทหารไม่ได้อะไรนอกจากแย่งอาหารกิน
 เพราะอดอยาก พวกกบฏกระทำกรอย่างชลาดและปราศจากศีลธรรม เข้าไปยึดวัดเป็นที่พัก
 เอาเป็นกลเข้าตั้งตามหน้าต่างโบสถ์ บังคับพระไม่ให้ออกจากวัด เพื่อเอาโบสถ์และผ้าเหลืองเป็น
 เครื่องป้องกันในการต่อสู้ พระบางองค์จะหลบหนีไปก็ถูกพวกกบฏยิงตายคามือ กองทัพของ
 รัฐบาลได้เคารพต่อกุศลสถานอย่างที่สุดแล้ว แต่เป็นการจำเป็นจริง ๆ ที่จะต้องยิงโบสถ์หลังนั้น
 ซึ่งพวกกบฏได้ใช้เป็นที่พักเป็นกล รัฐบาลขอรับรองว่า เมื่อการปราบกบฏเสร็จแล้วจะได้จัดการ
 ใหญ่สังฆกรรมและสร้างวัดนั้นใหม่ให้ดียิ่งกว่าของเก่า แต่ความเสียหายที่บังเกิดขึ้นในครั้งนี้
 เนื่องจากกรกระทำของพวกกบฏ

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา
 นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๒๖

พวกกบฏได้ถอยไปตามทางรถไฟสายนครราชสีมาอย่างกระจัดกระจาย ทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์
และเครื่องบินไว้ที่คอนเมืองเป็นอันมาก พวกหัวหน้ากบฏบางคนได้ยิงตัวตาย ฝ่ายเราเข้า
ยึดคอนเมืองได้แล้ว

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สำเนาใบปลิว)

เพื่อนทหารและราษฎรทั้งหลาย

การที่พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรเดชา ผู้ทรงพระคุณเหนือพวกเราได้ทำการปราบ
 รัฐบาลในครั้งนี้ก็มีได้ทรงหวังลาภยศอะไร แท้ที่จริงเราเห็นกันแน่แล้วว่า พระมหากษัตริย์ที่ครอง
 ราชสมบัติอยู่ในเวลานี้ไม่ทรงสามารถที่จะบริหารราชการแผ่นดินได้ เพราะทรงมีพระทัยโหด
 ไม่แน่นอน และบัดนี้ก็ได้เข้าข้างพวกรัฐบาลเสียแล้ว ทั้งปล่อยให้พวกไพร่กู๋หมิ่นพระราชวงศ์
 เราทั้งหลายจึงได้ปรึกษาเห็นพร้อมกันว่า ควรจะยกพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรเดชา ผู้
 ทรงพระคุณเหนือพวกเราขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินไทย และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรเดชา
 ก็ทรงรับรองแล้ว ฉะนั้นขอให้พวกเราขอให้งานของเราครั้งนี้เป็นผลลุล่วงสำเร็จไปโดยเร็วเถิด
 เราจะได้มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงคุณวุฒิปรีชาสามารถดีกว่าพระมหากษัตริย์นี้เป็นอันมาก

(ลงนาม) คณะทหารโคราช

ตามข้อความที่ปรากฏนี้แสดงให้เห็นชัดว่า (๑) กองทหารฝ่ายกบฏเป็นฝ่ายลบหลู่ดูหมิ่น
 พระบรมเชษฐาธิราช ซึ่งรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะต้องปราบให้เช็ดหลาบถึงขนาด
 เพื่อเทิดทูนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้เป็นองค์ประมุขของชาติ เป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะ
 ละเมิดประการใดมิได้ (๒) ตามใบปลิวของกองทหารฝ่ายกบฏปรากฏว่าในชั้นต้นได้บังอาจ
 ลงนามว่าคณะทหารต่าง ๆ แล้วต่อมาเมื่อเวลานี้ได้ลงนามว่า คณะทหารหัวเมือง ตกมีวันนี้
 ลงนามว่า คณะทหารโคราช ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากำลังของฝ่ายกบฏลดน้อยลงเหลือแต่ทหาร
 โคราชเท่านั้น

ทหารโคราชเป็นจำนวนมากนั้นได้ถูกหลอกลวงมาคั่งมีหลักฐานแสดงมาข้างต้นนี้แล้ว
 ขอให้ทหารโคราชที่เบาปัญญาต่อไปนี้จงได้กลับใจเข้าสวามิภักดิ์จงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวองค์เดิม และขอให้ช่วยรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปราบหมุ่กบฏทรยศอันเป็นเสี้ยนหนาม
 แผ่นดินให้ละลายสิ้นให้จงได้

พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๒๗

การที่รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแถลงการณ์ว่า พวกก่อการจลาจลครั้งนี้ เป็นกบฏนั้น มิใช่จะเป็นกบฏแต่ตามกฎหมายเท่านั้นหามิได้ เป็นพวกทรยศต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์หนึ่ง เป็นที่เคารพสักการะและรักใคร่นับถือของประชาชนชาวไทยโดยทั่วไปนั้นด้วย ดังมีหลักฐานปรากฏต่อไปนี้คือ (๑) รายงานของนายร้อยโทเชย กัญชัย และ (๒) ใบปลิวซึ่งนายร้อยโทเชย กัญชัย เก็บมาได้

(สำเนา)

วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

กระผม นายร้อยโทเชย กัญชัย กองหนุนเบี่ยงวัด สังกัดกองบังคับการทหารบก
กรุงเทพฯ

ขอประทานรายงานกราบเรียน นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี
ทราบ

ด้วยเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคมนี้ กระผมได้พยายามไปดูการรบแถบหลังคอนเมือง และได้
ทราบจากราษฎรแถวนั้นว่า พระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์วรพินิต พระเจ้า
แผ่นดินสยามมาในกองทัพนั้นด้วย และได้เอกสารใบปลิว ๑ ฉบับ ได้นำมาด้วยแล้ว

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

(ลงนาม) นายร้อยโทเชย กัญชัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๒๔

นักเรียนกฎหมายพร้อมด้วยตำรวจได้ทำการจับกุมผู้หนีมาจากคอนเมือง จับตัวนายคาบ บุญช่วย คลอมนาค คนใช้ของนาย พันตรี หลวงพลหาญา น้องชาย นายพันเอก พระยาเทพสงคราม กับเด็กชายกัสสปะ บุตรพระยาเทพสงครามได้

ตามคำให้การปรากฏว่า ได้หลบหนีมาจากคอนเมืองพร้อมกับพระยาทรงอักษร และพระยาจินดาจักรรัตน ได้นำตัวไปฝากไว้ที่บ้านพระยาอินทรวชิร เมื่อวันที่ ๑๕ เดือนนี้ พร้อมด้วยจดหมายลาตายของ "จิตร อัครนิเทศ" คือ นายพันตรี หลวงพลหาญา กับธนบัตรรวมเป็นเงิน ๕๓๔๐ บาท ทั้งนี้แสดงให้เห็นชัดว่า ฝ่ายก่อการจลาจลประทุพตติคนเป็นกองโจรโดยแท้

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๒๕

โดยที่กองทหารเพชรบุรีได้เข้ากับพวกกบฏและเคลื่อนมาทางราชบุรี กองทหารราชบุรีจึงเตรียมการ ซึ่งทำให้กองทหารฝ่ายกบฏกลับไปเพชรบุรี รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้ดำเนินการปราบกบฏเหล่านี้ให้ราบคาบ

เนื่องจากการที่ทหารเพชรบุรีขัดแย้งขึ้นนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชโอรสเสวยพระราชนิเวศน์ที่ราชธานีรัฐบาลของพระองค์ท่านจะไม่ทรงยอมให้ทหารผ่านเขตตะเข้ อำ ถ้าผ่านจะได้อำนาจพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปลดอาวุธเสียสิ้น

แม้ได้มีพระราชกระแสไว้เช่นนั้นแล้ว รัฐบาลก็ยังไม่วายห่วงอยู่ว่าที่หัวหินอาจไม่ปลอดภัย จึงได้ส่งพระยาอภิบาลราชไมตรี เป็นผู้แทนคณะรัฐมนตรีไปเรียนพระราชปฏิบัติในอันจะเสด็จกลับคืนพระนคร

พระยาอภิบาลราชไมตรี เชิญพระราชกระแสมาว่า ทรงเชื่อมั่นในพระราชหฤทัยว่าในขณะที่หัวหินยังปลอดภัยอยู่ จึงจะยังไม่แปรพระราชฐานในบัดนี้

นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๓๐

รัฐบาลขอแถลงให้ประชาชนทราบทั่วกันว่า แม้ในขณะนี้รัฐบาลกำลังมุ่งหน้าปราบกบฏ
อโยธยาศรี รัฐบาลมิได้นิ่งนอนใจที่จะดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เพื่อ
ให้การเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ คณะรัฐบาลนี้เป็นคณะซึ่งเคารพนับถือรัฐธรรมนูญอย่างยิ่ง
กอปรด้วยความจงรักภักดีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์ประมุขของชาติ และมุ่งดำเนินการ
ตามรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัดทุกประการ

ฉะนั้นแม้รัฐบาลกำลังถูกพวกกบฏใช้กำลังทหารเพื่อที่จะเลิกล้มรัฐบาลอโยธยาศรี รัฐบาล
ก็มีใจห้าวหาญและจักต้องมุ่งหน้าดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สำเร็จลุล่วงทัน
กำหนดตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ ให้จงได้

ขอประชาชนทั้งหลายจงมั่นใจเถิดว่า การปกครองตามแบบรัฐธรรมนูญซึ่งประชาชนเลื่อมใส
และได้มาโดยยากลำบากนั้นจะต้องคงอยู่ชั่วกาลปาวสาน รัฐบาลนี้จักฟาดฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ
เพื่อความสถิตยสถาพรแห่งรัฐธรรมนูญของชาติไทยโดยทุกประการ

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสก์วัน วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๓๑

เนื่องด้วยรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพิจารณาการจะตัดกำลังและปราบปราม กองทหารฝ่ายกบฏ ฉะนั้นจึงได้ส่ง ร.ด. สุริยมณฑล ไปกระทำการยึดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อตัดการคมนาคม และการส่งเสบียงกำลังของพวกกบฏ และได้ส่ง ร.ด. พาดีสั่งทวีป ไปยัง จังหวัดเพชรบุรี ถ้าจำเป็นก็จะได้ปราบเสียให้ราบคาบ ตามข่าวความพิเศษที่ได้รับปรากฏว่า เมื่อกลางวันนี้ ร.ด. สุริยมณฑล ได้ยึดจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้แล้ว ทั้งได้จับนายพันโท พระวิเศษโยธาบาส ผู้บังคับการจังหวัดทหารบกพระนครศรีอยุธยานำตัวมากักขังไว้ยังกรุงเทพฯ แล้ว ส่วนทางจังหวัดเพชรบุรี กองทหารของรัฐบาลก็ได้ยึดไว้ได้แล้ว เมื่อเวลา ๑๗ น. วันนี้ เป็นอันว่าฝ่ายกบฏได้พ่ายแพ้อย่างเกือบสิ้นเนื้อประดาตัว ในขณะที่รัฐบาลคงให้ ร.ด. สุริยมณฑล และ ร.ด. พาดีสั่งทวีป ระวังรักษาการต่อไปจนกว่าสภาพเหตุการณ์จะเรียบร้อยดี

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

คำแถลงการณ์ฉบับที่ ๓๕

ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราช กระแสมายังรัฐบาลของพระองค์ว่า กองทหารในฝ่ายละออของชุดีพระบาทว่ารัฐบาลได้ปราบกบฏ เพชรบุรีเรียบร้อยแล้ว ทรงเกรงว่าพวกกบฏจะจับพระองค์เป็นประกัน จึงได้เสด็จไปประทับ ที่สงขลา

ส่วนการติดต่อกันระหว่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับรัฐบาลของพระองค์นั้นเป็นไป โดยสะดวกเรียบร้อยทุกประการ เพราะทางคมนาคมและการสื่อสารระหว่างสงขลากับพระนคร ปลอดภัยไปร่งตลอดแล้ว

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

วังปารุสกวัน วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ผนวก ค.

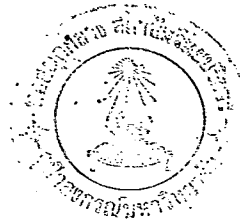
ลำดับเหตุการณ์สำคัญ พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๗

- ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะราษฎร เปลี่ยนแปลงการปกครอง
- ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ผู้แทนราษฎร เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นครั้งแรก ณ วังสุโขทัย
- ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองสยามชั่วคราว ผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๗๐ คนตามมาตรา ๑๐ พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว
- ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ตั้งคณะรัฐมนตรีชุดแรก มีพระยามโนปกรณ์นิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรก
- มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ หลวงประดิษฐมนูธรรมเสนอเค้าโครงการเศรษฐกิจ
- ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ พระยามโนปกรณ์นิติธาดายุบสภาผู้แทนราษฎร
- ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ ประกาศใช้พระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์ฉบับแรก
- ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ หลวงประดิษฐมนูธรรมเดินทางออกนอกประเทศ
- ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖ คณะทหารบก - เรือยึดอำนาจโดยมี พ.ท. หลวงพิบูลสงครามเป็นหัวหน้า
- ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ มีพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี
- ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖ หลวงประดิษฐมนูธรรมเดินทางกลับยังประเทศไทย
- ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ หลวงประดิษฐมนูธรรมได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีลอย

- ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ทหารฝ่ายหัวเมือง เคลื่อนพลเข้าสู่อุทธรณ์นคร คณะภูมาม
 ภูเมืองส่งคำขาคไปยังคณะรัฐบาล ให้เวลาตอบภายใน
 เวลาเพียงวัน
- ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ กองพันทหารช่างที่ ๒ อยุธาเคลื่อนทัพถึงทุ่งรังสิต
 กองทัพจากสระบุรี โคราซถึงทุ่งรังสิต คณะผู้แทนฝ่าย
 รัฐบาลนำหนังสือตอบมายังคณะภูมามภูเมือง (น.อ.พระ
 แสงสิทธิการ ทูตคณะภูมามภูเมืองถูกจับตัวไว้ในพระนคร)
- ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ตอนเช้าและบ่ายยังไม่มีการประชุม ฝ่ายรัฐบาลตั้งมั่น
 อยู่ที่บางซื่อ ฝ่ายทหารหัวเมืองตั้งมั่นอยู่ที่บางเขน
 ตอนกลางคืนฝ่ายรัฐบาลเริ่มระดมยิง ฝ่ายหัวเมืองยังคง
 ตั้งมั่นอยู่โดยมีคำสั่งไม่ให้ยิงตอบ นาวาเอกพระยาวิจิต
 ชลธำนาถ เรือไปตั้งอยู่ที่บางนาเป็นกลางไม่เข้ากับฝ่าย
 หนึ่งฝ่ายใด
- ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ การปะทะกันขึ้นนอง เลือด ระหว่างกองทัพของฝ่ายรัฐบาล
 กับกองทัพของคณะภูมามภูเมือง
- ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกจาก
 พระราชวังไกลกังวลโดยเรือยนต์พระที่นั่งสวรรคต
- ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีเสด็จถึง
 จังหวัดสงขลา
- ๑๕ - ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ การรบยังคงดำเนินต่อไป ฝ่ายรัฐบาลใช้อาวุธยุทธโธปกรณ์
 อันทันสมัยกระหน่ำฝ่ายหัวเมือง
- ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ การประจัญบานที่หินลับ พระยาศรีสิทธิสงครามถูกอาวุธ
 ตายในที่รบ
- ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ กองทหารของคณะภูมามภูเมืองแตก

- ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ประกาศพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพิเศษ
- ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๖ ประกาศพระราชบัญญัติจัดการป้องกันรักษารัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๖
- ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีเสด็จออกจากสงขลา
- ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ เสด็จถึงพระนคร
- ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีคำสั่ง เนรเทศ "ผู้มีความเห็นและการกระทำต่อต้านการปกครองรัฐธรรมนูญ" จำนวน ๘ คนไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดตาก
- ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗ ศาลพิเศษพิพากษาคดีกบฏ ๒๔๗๖
- ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ คณะรัฐบาลเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นครั้งแรกภายหลังกรณี "กบฏบวรเดช"
- ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศพระราชสมมติ

ที่มา : ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ๑๔ ตุลาคม : คณะราษฎรกับกบฏบวรเดช.

ประวัติการศึกษา

นายนิคม จารุมณี สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน และได้รับ
 พระราชทานปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาประวัติศาสตร์ และปริญญาโททางด้านศึกษาศาสตร์ (ประวัติศาสตร์) ในคณะมัธยมศึกษา วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๘ ตามลำดับ
 ปัจจุบันเป็นข้าราชการในกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย